

FORENINGEN TIL UNGE HANDELSMÆNDS UDDANNELSE

HANDELSHØJSKOLEN I KØBENHAVN
BERETNING 1951-52

KØBENHAVN
CHR. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI
1952

INDHOLD

Tale ved årsfesten	7
Undervisningsåret	19
Lærere og administration	20
Undervisningsråd	23
Censorer	23
Tietgenprisopgave	23
Interessefelter	23
Frie forelæsninger og gæster	23
Studierejser	24
Tilskud	25
Studiefond	28
Lokaler	28
Udgivervirksomhed	29
Bibliotek	29
Institutter	31
Rusfest	47
Årsfest	47
Foreninger	47
De studerendes råd	51
De enkelte studier	53
Studerende	53
Det almene erhvervsøkonomiske studium	55
Erhvervsøkonomiske specialstudier	58
Forberedelse til den tresproglige korrespondentprøve	59
Forberedelse til den eensproglige korrespondentprøve	59
Forberedelse til translatøreksamen	60
Forberedelse til spanskprøven	60
Forberedelse til prøven i portugisisk	60
Uddannelse af handelsskolelærere	60
Forberedelse til handelsvidenskabelig kandidateksamen	60
Eksamener	61
Litterære arbejder af Handelshøjskolens lærere	71

FORENINGEN TIL UNGE
HANDELSMÆND'S UDDANNELSE

STIFTET 3. NOVEMBER 1880

Foreningens formål er at udbrede nyttige kundskaber inden for handelsstanden, særlig ved tilrettelæggelse af en så fyldig kommerciel uddannelse som muligt for handelsstandens ungdom.

BESTYRELSE:

Direktør *Paul Tillge*, R. p. p., formand.

Direktør *F. Løppenthien*, K. DM. p. p., MAS., næstformand.

Direktør *Poul E. Hansen* H.D., R., MSH., kasserer.

Sekretær *Harald Heie*.

Direktør, generalkonsul *Einar Høyvald*, R. DM. p. p.

Direktør, fru *Else Illum*.

Direktør, konsul, cand. polit. *C. V. Jernert*, R., MGSK.

Skibsreder *Axel Kampen*, R.

Bankdirektør *Oluf Nielsen*, K¹. DM. p. p.

Boghandler *Ove Rømer*, R., DHF.

Direktør, konsul *Ole Sundø*, R. p. p.

Direktør, konsul *L. Tholstrup*, R. DM. p. p., MSH., MGSK.

Sparekassedirektør, cand. polit. *Jens Toftegaard*, K. DM. p. p.

Borgmester, fhv. handelsminister *Ove Weikop*, K.

Direktør for Handelshøjskolen i København:

Professor, dr. phil. *Christen Møller*, R. DM. p. p.

Handelshøjskolen, der er statsunderstøttet og undergivet statens tilsyn gennem et af Handelsministeriet nedsat tilsynsråd, er oprettet af Foreningen til Unge Handelsmænds Uddannelse med det formål:

At bidrage til udforskningen af de økonomiske love og vekselvirkningsforhold, der er af afgørende betydning for erhvervslivets vilkår, og at give alle dem, der gennem en teoretisk uddannelse forud for eller sideløbende med deres praktiske uddannelse søger at dygtiggøre sig til ledende stillinger inden for erhvervslivet, et omfattende indblik i den viden og erkendelse, som den økonomiske forskning er nået til, og en grundig opøvelse i metode og selvstændig tænkning, således at de får de nødvendige forudsætninger for at kunne deltage i løsningen af de opgaver, det praktiske liv stiller dem overfor.

MARKEDSFORSKNINGENS OPGAVER OG PRAKTISKE BETYDNING

FOREDRAG VED HANDELSHØJSKOLENS ÅRSFEST DEN 20. JUNI 1952

af professor, dr. *MAX KJÆR HANSEN*

Udtrykket marketing er i færd med at blive en fællesbetegnelse for hele det erhvervsmæssige salgsarbejde. Det dækker alle dele og afskygninger af den virksomhed, som går ud på at tilrettelægge og gennemføre den moderne distribution af varer og tjenesteydelser. Det vil sige, at det spænder over reklame, varetilpasning, salgstilpasning og det gennemførende salg for blot at nævne de vigtigste funktioner. Det ejendommelige er, at marketing fra starten ikke var en benævnelse for praktisk erhvervsvirksomhed, men kun et udtryk, som anvendtes af de teoretikere, der beskæftigede sig med en beskrivelse af vor tids salgsaktiviteter. Det vil sige, at vi står over for et område, hvor den teoretiske beskrivelse har været med til at give et stort praktisk erhvervsområde et nyt og teoretisk præget navn.

Man kunne heraf være fristet til at slutte, at den teoretiske forskning i stort omfang har kortlagt den moderne afsætningsvirksomhed og øvet afgørende indflydelse på dens arbejdsmetoder. Dette er imidlertid langt fra tilfældet. Man må med undren konstatere, at der inden for det vidtstrakte område, som erhvervsøkonomien beskæftiger sig med, er få felter, der er så ubearbejdede som salget. Dette gælder såvel afsætningsproblemerne indarbejdelse i det almindelige driftsøkonomiske system som en tilpasning af videnskabeligt værktøj til løsning af og kontrol med de enkelte salgsfunktioner.

Når der skal opbygges en økonomisk teori til forklaring af det moderne erhvervslivs rentable drift, skulle det synes oplagt at begynde med afsætningen. Det er den, der er det egentlige og afgørende grundlag for enhver varig erhvervsmæssig virksomhed. Ingen produktion kan holdes igang, ingen administration kan gennemføres, ingen omkostning, af hvad art nævnes kan, kan sættes ind, med mindre afsætningen er i stand til at bære det. Denne simple sandhed, som i alle tilfælde er helt ubestridelig efter gennemførelsen af salgets industrialisering, skulle føre til, at man begyndte med at analysere salgsprocessen og skabte klarhed over salgsvilkårene. Derefter måtte de øvrige erhvervsmæssige funktioner behandles og tilpasses i overensstemmelse med de resultater, en virkelig kortlægning af afsætningsproblemerne havde givet. Dette har imidlertid ikke været udviklingen. Den driftsøkonomiske videnskab tog først sin begyndelse omkring århundredskiftet, da den enkelte bedrifts problemer i kraft af stordriften blev så om-

fattende og komplicerede, at de hverken kunne løses umiddelbart eller ud fra rent rutinemæssige forudsætninger.

Driftsøkonomien startede som al anden videnskab med beskrivelse og materialeindsamling. De første problemer, som blev taget op til systematisk behandling, havde relation til regnskabet. Det var imidlertid først omkring 1920, der blev tale om reelle forsøg på at udbygge driftsøkonomien som en integrerende del af den almindelige økonomiske videnskab. Alle kræfter sattes da ind på at skabe en driftsøkonomisk omkostningsteori, som fik til opgave at føre den omkostningsmæssige grundforskning videre og skabe et teoretisk holdbart grundlag for virksomhedernes kalkulatoriske behandling af omkostningerne.

I forbindelse med omkostningsproblemerne blev der også gjort en indsats for at knytte den nationaløkonomiske pristeori til driftsøkonomien. Hvor fortjenstfuldt dette sidste var, fik det i første omgang den ulykkelige følge, at prisen i den driftsøkonomiske teori placeredes som den afgørende og praktisk talt eneafgørende determinant for salget. Teoretikerne gik ud fra, at omsætningen nøje fulgte prisen. Kvalitetsforbedringer, service og reklame repræsenterede kun umålelige fidusprægede forsøg på at vinde frem på hæderlige konkurrenters bekostning. Sådanne forholdsregler og deres betydning indgik derfor slet ikke i den økonomiske analyse. I dag kan mange, men endnu langt fra alle, se, at en pristeori ikke på nogen måde kan erstatte en *efterspørgselsteori*, hvori prisen kun indgår som en enkelt determinant blandt mange og undertiden kun øver ringe indflydelse på omsætningssvingningerne.

Man kan måske forstå, at koncentrationen om det prismæssige udgangspunkt ved den teoretiske behandling af afsætningen gjorde salgets praktiske udøvere skeptisk indstillede over for teoretikernes evne til og mulighed for at skabe reelt grundlag for forståelsen af afsætningssituationen. Jeg kan også se den fristelse, som de ofte faldt for, til at stemple den økonomiske teori som virkelighedsfjern tågesnak. Resultatet er imidlertid blevet, at der er skabt et svælg mellem teoretikere og praktikere inden for afsætningen, et svælg der er bredere og dybere end på de fleste andre områder, selvom det hører til dagens orden, at de to grupper medborgere kun har ringe respekt for hinanden. En udløber af denne uheldige tingenes tilstand, som jeg personlig har vanskeligt ved at tilgive praktikerne, er, at de samtidig med, at de grundigt har afskrevet teoretikerne, har ment sig i stand til selv at udføre deres arbejde. Følgen er, at der ikke findes noget felt, på hvilket der er skabt en sådan overflødighed af pseudo-teori, som netop inden for salget og ganske specielt inden for reklamen. Det skal siges åbent og klart, at der er opstået en overvældende marketinglitteratur, der giver sig ud for at være vejledende og systematiserende, men som i virkeligheden fortrinsvis er et væv af postulater uden generel gyldighed. Meget af det er simpelthen vrøvl og barnagtighed. Denne litteratur, som først skabtes i U. S. A. i reklamens og salgets pioner- og fremgangsår og senere

efterabedes i den øvrige verden, bærer også sin store del af skylden for, at den teoretiske markedsforskning er blevet forsat i væksten.

Alt dette kan man sørge over i dag. Men tårer løser sjældent et problem. Og vi skal videre frem. Arbejdet under salgsudviklingens anden epoke skal udføres. Den vil ikke blive karakteriseret ved kaotisk vækst og blind selv-tillid sådan som pionertiden, men ved rationel tænkning og fornuftpræget rationalisering. En sådan virksomhed kan ikke gennemføres uden en grundig forskningsindsats og en målbevidst udnyttelse af forskningsresultaterne.

Min opgave i dag er at trække nogle hovedlinier op for de vigtigste forskningsopgaver, som praktikere og teoretikere må tage op og få løst. Forskning er imidlertid ikke blot noget fint og magisk, som et moderne erhverv med respekt for sig selv blot kan benytte som knaphulspynt. Det drejer sig om en virksomhed, man ikke forudsætningsløs kan gå til. Af sørgelig personlig erfaring ved jeg, at det tager en menneskealder for et enkelt menneske blot at komme så vidt, at det begynder at kunne leve op til en beskedent del af de krav, der ubønhørligt stilles for at kunne virke forsvarligt i forskningens tjeneste. Dette burde være let at forstå specielt for de salgsfolk, der har med reklame at gøre, da de mere end de fleste har måttet kæmpe mod den misforståelse, at reklame kan enhver lave bedre end dem, der har ofret en lang årrække på at skabe sig det nødvendige arbejdsgrundlag.

Det er nødvendigt, at man inden for marketing-området bryder med den selvgjorte forskning og overlader arbejdet til fagfolk. Dette forudsætter et gensidigt tillidsforhold mellem praktikere og teoretiske økonomer, som det er en vigtig opgave at få skabt. Spørgsmålet bliver derefter: Hvor står de teoretiske økonomer idag? Er deres indstilling over for afsætningsproblemerne blevet så virkelighedsbetonet, at salgspraksis kan have udbytte af deres spekulationer og konstruktioner? På dette spørgsmål vil jeg svare ja.

Den store udvikling inden for markedsforskningen er endelig kommet i skred. Og der marcheres voldsomt i disse år. Landvindingerne foregår på to fronter — dels i forbindelse med en generel kortlægning af alle faktorer, som øver indflydelse på efterspørgselsfunktionen, og dels i kraft af skabelsen af specialværktøj til praktisk brug i salgsarbejdet. Samtidig er et systematiseringsarbejde taget op i en større sammenhæng. Endelig skal det fremhæves, at man ikke mere holder sig til rene deduktive tankeeksperimenter, men knytter disse til praktiske i markedet konstaterede forhold.

Teoretiske driftsøkonomer er begyndt at udbygge en samlet efterspørgselsteori. Det drejer sig om en *grundforskning*, som følger afsætningen naturligt ind i redegørelsen for alle de aktiviteter, der sammen skaber det økonomiske resultat, som er afgørende for den bedst mulige dækning af menneskenes materielle behov. Det betyder, at salgsfunktionen i stedet for at være et udenværk placeres centralt i den teoretiske økonomi. Hverken for-

melt eller reelt kan dette være salgserhvervene ligegyldigt. Derfor drejer det sig om en forskning, som det vil være af stor betydning at følge og forstå. Det skal dog samtidig indrømmes, at det er en grundforskning, som først i bearbejdet stand kan benyttes i den enkelte bedrift. Den danner imidlertid det nødvendige udgangspunkt for en rationel detailforskning, som sigter mod mere begrænsede, men til gengæld i det praktiske daglige arbejde direkte anvendelige resultater.

Denne forskning må rettes dels mod selve grundlaget for erhvervet og dels mod en klarlæggelse af principper og teknik vedrørende gennemførelsen af de forskellige aktiviteter. Hvad erhvervsgrundlaget angår, tog forskningen oprindeligt sit udgangspunkt i selve salgspåvirkningen. Praktisk taget alle marketingbøgerne og ikke mindst reklamelitteraturen er skrevet ud fra spørgsmålet: »Hvordan kan salget sættes i vejret.« Denne problemstilling er i og for sig både naturlig og rigtig. Det, der kan diskuteres, og som er blevet diskuteret i de seneste år, er, om afsætningen rationelt og varigt kan sættes i vejret ved at begynde på salgssiden.

Dette århundrede er med rette blevet betegnet som salgets epoke. Masseproduktionen, som afløste håndværkets bestillingsproduktion, nødvendiggjorde, at der skete en tilpasning mellem konsumenternes ønsker og det, varerne gav — eller sagt på en anden måde: mellem konsumenternes behov og de fremstillede varer. Det var ikke muligt ved den masseproducerede vares fremstilling at tage hensyn til den individuelle efterspørgers særegne ønsker om udseende eller forarbejdning. Massefabrikationens produktionsresultat må nødvendigvis være standardiseret, og afvigelser med hensyn til specielle ønsker er det i det store og hele umuligt at gennemføre. Dette har medført, at den industrielle revolution og de sidste menneskealdres produktionstekniske udvikling på en lang række områder har manifesteret sig i, at varerne i højere grad produceres ud fra tekniske forudsætninger end ud fra konsumenthensyn. Dette fører til, at de i mange tilfælde ikke modsvarer gennemsnitskonsumentens ønsker, men mere eller mindre vilkårligt er resultatet af producenternes rent teknisk betonedede virksomhed. Når man trækker billedet groft op, kan man sige, at først produceres varen, og derefter fik det moderne salg den opgave at sælge den ved hjælp af alle de moderne afsætningsmæssige hjælpemidler.

Den tilpasningsproces, som således blev salgets hovedopgave med henblik på de massefabrikerede varer, har i stor udstrækning givet sig udtryk i, at man har forsøgt at tilpasse menneskene — hvilket vil sige behovene — til varerne. Forskningen akviescerede i første omgang ved dette udgangspunkt og gik ind for økonomisk og psykologisk at finde det bedst mulige grundlag for en påvirkning af menneskene. Det vil sige, at kræfterne også teoretisk blev koncentreret om at gennemføre tilpasningsprocessen udelukkende ved at bearbejde behovene, medens varernes egenskaber holdtes konstante. En meget stor del af den anvendte reklame har været sat ind med dette formål.

Spørgsmålet er nu, om denne vej har været den rigtige set fra den sælgende erhvervsvirksomheds side.

Vi kender alle »consumers' reaction« imod reklamen og andre salgstekniske hjælpemidler. Den startede i U. S. A., men har udløbere i de fleste lande. Mange steder har konsumenterne på forskellig måde sluttet sig sammen. De kræver repræsentation i administrationskomitéer. De gennemfører varekontrol og offentliggør resultaterne deraf. Baggrunden for denne konsumentutilfredshed, som giver sig forskellige konkrete udslag i de forskellige lande, er den, at forbrugerne over en bred front tager afstand fra de udbudte varer og fra den måde, hvorpå de sælges og distribueres, samt fra de priser, der forlanges.

Denne situation må mane både forskning og praktisk salgsarbejde til eftertanke. At man inden for afsætningen har forsøgt at tilpasse behovene til varerne og praktisk talt ikke har interesseret sig for det omvendte, har medført, at de salgstekniske hjælpemidler har måttet tages i brug i meget stor udstrækning. Derfor er udgifterne til dem kommet til at veje tungt på virksomhedernes budgetter. Vi står efter min mening nu ved et vendepunkt. Forskningen må ændre sit sigte. Salget kan ikke begrænses til den aktivitet, der går ud på at afsætte en bestemt vare, men må gribe tilbage på den tekniske tilrettelægning og produktion. Er varen i overensstemmelse med konsumenternes krav og ønsker, er det første og vigtigste skridt gjort i retning af at få den afsat.

Hvad betyder nu dette for den økonomiske forskning? At den må starte på varesiden og ikke på salgssiden. Sagt med andre ord bliver udgangspunktet i første række en tilpasning af varerne til de foreliggende behov.

Vi må imidlertid erkende, at vor viden om menneskenes behov idag er uhyre begrænset. *Behov* er blevet et slagord, som anvendes inden for en lang række discipliner, og den optimale behovstilfredsstillelse er det rosenrøde og menneskekærlige mål, som opstilles. Men giver man sig til at undersøge, hvad der menes med behov, hvilke behov menneskene har, hvorledes deres indbyrdes styrke er, hvorledes de dikterer konsumenternes handlinger o. s. v., vil man opdage, at vi ikke ved ret meget. For den teoretiske økonomi har behov altid været en af hovedhjørnestenene ovenikøbet i den konkrete forstand, at man har bygget efterspørgselsteorien — og dermed en integrerende del af hele den økonomiske sammenhæng — op over behovene. Men for økonomen har behovene dog hidtil været givne størrelser uden yderligere interesse. Forskellige økonomiske skoler har forsøgt at give behovene kvantitative udtryk, men er ikke nået længere end til en strengt formel løsning.

Et vigtigt teoretisk arbejde, som forestår, bliver derfor at foretage en kortlægning af hele dette betydningsfulde, men udforskede felt. Behovene må siges at være et videnskabeligt grænseområde, hvorfor i hvert fald både psykologer, fysiologer, sociologer og økonomer må deltage i arbejdet. Det er imidlertid min faste overbevisning, at den fremtidige forskning, der vil

tage sit udgangspunkt i behovene, i første række må tilrettelægges som en *forbrugsforskning*.

Teoretikerne må gå i spidsen og klarlægge grundlaget for en direkte frontforandring inden for salgsarbejdet. Her melder så spørgsmålet sig om, hvilke muligheder vi har for nærmere at undersøge behovene inden for rammerne af en teoretisk model? Jeg skal ganske kort nævne de hovedkilder, som kan komme på tale. For det første vil *den officielle statistik* give værdifulde oplysninger. Men de må gennemarbejdes grundigt. Interessen må også rettes mod specificerede undersøgelser, hvor man som målsætning har at finde frem til viden om konsumenternes mere konkrete behovsopfattelse. Her kan *markedsanalyser* skabe viden. Ikke fordi sådanne analyser er fuldkomne, men fordi de trods alle mangler er en brugbar vej. Det bliver her spørgsmålet om i enkeltheder at fastlægge konsumenternes behovsstruktur. I første omgang må man nok være varsom med at skruer forventningerne for højt op. For markedsanalyser gælder jo den gyldne regel, at man aldrig skal spørge folk om, hvad de ikke ved. Og netop inden for behovsområdet vil en stor del af motivationen være så lidt oplevet for den enkelte, at der sættes relativt snævre grænser for analysemuligheder. Dette forhindrer imidlertid ikke, at vi gennem markedsanalyser vil kunne udvide vor viden om forbrugernes ønsker meget væsentligt.

Som en tredje kilde skal *vareprøvningserne* nævnes. I mange tilfælde, hvor en erkendelsesmæssig indtrængen i behovsstrukturen gennem udspørgen ikke vil være mulig, kan problemerne belyses i forbindelse med en forbrugerundersøgelse med henblik på den enkelte vare. De resultater, man når frem til, vil måske ikke være meget konkrete. Men kan der samles et tilstrækkeligt stort materiale, vil det alligevel være muligt at opstille visse generelle love, hvilket jo er teoriens egentlige mål.

Man må fra praksis' side være opmærksom på, at det er et stort og uudforsket land, teorien her står overfor. Lad mig benytte lejligheden til at fastslå, at for den enkelte erhvervsvirksomhed er det i dag en nødvendighed at indstille sig på den tanke, at varerne i fremtiden skal tilpasses konsumenternes behov i stedet for, at behovene tilpasses efter de foreliggende varer. Mange virksomheder er allerede klar over dette. Men alt for mange kører videre i det gamle spor, hvor forøget anvendelse af salgstekniske hjælpemidler stadig må forsøges for at bøde på varernes manglende overensstemmelse med forbrugernes ønsker.

I hele det afsætningsøkonomiske arbejde er det efter min bedste overbevisning nødvendigt at indstille sig på nye tankebaner. Kravet rettes først til forskningen. Vi må opgive den fornemme, tilbagetrukne stilling, vi har haft over for behovene, og lade være med at tage dem som givne størrelser. Hele forbrugsområdet skal behandles ud fra nye præmisser. Vi må gøre *behovsanalysen* til en integrerende del af efterspørgselsteorien.

Lad mig slutte disse bemærkningen om forskningens hovedopgave i den kommende tid med en opfordring til praktikerne inden for salgsar-

bejdet: Indstil Dem på den nye tids krav og sæt forbrugernes tilfredshed med de udbudte varer som et motto for hele Deres virksomhed. Dette forudsætter imidlertid, at behov og tilfredshed ikke blot dyrkes verbalt som hidtil, men gøres til det reelle udgangspunkt for al praktisk handling, enten den udføres inden for reklame, service eller direkte vareomsætning.

Efter betragtningerne over forskningens indsats og muligheder med henblik på 1) *Indpasningen af afsætningen i det almindelige teoretisk-økonomiske system* og 2) *Behandlingen af selve grundlaget for salgserhvervets udførelse*, står vi over for det tredje problemkompleks, hvor den afsætningsøkonomiske forskning forsøger at gøre en indsats.

Det drejer sig om generelle undersøgelser af de principper og den teknik, som vil være mest rationel inden for de forskellige grene af salgsaktiviteten. Her står vi over for den udprægede detailforskning, der — om man vil — dyrker salgserhvervets egentlige nytteplanter. Det er da også kun naturligt, at det er denne forskning, som i første række har de praktiske erhvervsfolks interesse. Det er imidlertid urimeligt, når ret brede erhvervs-kredse afviser al anden form for markedsforskning og karakteriserer den som tåbelige teoretikers barnagtige og formålsløse leg i sandkassen. Bortset fra den overmåde store praktiske betydning, de to lige omtalte forskningsområder har, skal det her understreges, at uden en rationel grundforskning vil det være umuligt at fremskaffe værdifulde detailresultater. Den første er både forudsætning og fundament for de sidste.

Intet steds har denne kendsgerning manifesteret sig som i marketing-litteraturen. Manifestationen har ganske vist været negativ. Den kan findes i den overflod af direkte vildledende enkeltundersøgelser af salgsproblemer, som gennem de sidste 20 år er blevet stillet til praktiske erhvervsfolks disposition, og som rent alment har givet udtrykket salgsforskning en odios klang. Denne sørgelige affære skyldes først og fremmest, at folk uden at have trænet sig i grundforskning er gået løs på specialproblemer — ikke mindst inden for reklamen. I forskning gælder det imidlertid i endnu højere grad end i tennis, at den, der ikke har grundslagene i orden, bør formenes adgang til baner, hvor spillet er alvor.

Hvad er så denne detailforsknings opgave? Hvad bør og hvad kan den give de praktiske erhvervsfolk?

Svaret kan gives med få ord. Forskningsresultaterne skal skabe klarhed og give reel viden om sammenhængen mellem forskellige enkeltfænomener, der spiller en rolle i afsætningsarbejdet. Dette første krav kan suppleres med et andet. Det er tillige detailforskningens opgave at finde frem til veje og værktøj, som kan stilles til praktikernes rådighed, og som af dem kan anvendes for at skabe klarhed og viden om komplicerede problemer, de stilles over for i deres daglige virksomhed.

Dette vil sige, at detailforskningen arbejder på to hovedopgaver. Den skal 1) *selv klarlægge enkeltproblemer af almen betydning* og 2) *skabe værktøj, som kan anvendes rationelt og sikkert i det praktiske erhvervsarbejde*. Ser vi først på den virksomhed, der går ud på at klarlægge væsentlige problemer, må området naturligvis blive meget omfattende, så omfattende at det her vil blive umuligt blot at berøre et repræsentativt antal aktuelle opgaver. Som rene eksempler nævner jeg derfor kun et par enkelte.

Med den kolossale stigning i *salgsomkostninger*, der er fulgt i industrialiseringens kølvand, og den offentlige diskussion, der praktisk talt i alle lande er blevet rejst om salgsomkostningerne efter krigen, er det af den største betydning at få klarlagt — objektivt og uomstødeligt — hvor store salgsomkostningerne reelt er i det danske samfund, og hvordan de fordeler sig på de forskellige salgsfunktioner reklame, service etc. Salgsomkostningerne for de vigtigste varer må også konstateres, og det må undersøges, hvor grænselinjen skal drages mellem f. eks. produktions- og afsætningsomkostninger og mellem rene distributionsomkostninger og omkostninger til virkelige salgsfremmende foranstaltninger. Sådanne undersøgelser er ikke alene nødvendige for en reel bedømmelse af forholdet mellem den moderne afsætningsindsats' resultater og omkostninger, men de vil også være et uvurderligt udgangspunkt for den omkostningsrationalisering, som i de kommende år er påkrævet inden for de enkelte sælgende virksomheder.

I denne forbindelse skal blandt andet nævnes den opgørelse over reklameforbruget, som er blevet foretaget i flere lande og i 1948 her i landet, da »Instituttet for Salgsorganisation og Reklame« gennemførte en undersøgelse, som under titlen »*Reklameforbruget i Danmark*« blev publiceret af Dansk Reklame Forening. Ved tilrettelæggelsen af denne undersøgelse viste det sig, at opgørelsen af udgiften til detailhandlernes afgørende reklamemiddel, vinduesreklamen, var i høj grad utilfredsstillende. Dette reklamemiddel var behandlet endnu mindre tilbunds gående i de amerikanske undersøgelser, der helt har set bort fra det, og i den engelske, hvor udgiften til vinduesreklame kun udgjorde 7 pct. af det samlede engelske reklameforbrug. Selv om vi i den danske analyse havde medtaget de direkte udgifter til vinduesreklamen, der i 1948 udgjorde 19 pct. af totalreklamen her i landet, var vi opmærksomme på, at det samlede beløb ville blive et helt andet, hvis også de indirekte omkostninger blev taget med. Efter henvendelse fra Dansk Vinduesreklame Forening, der sorterer under Dansk Reklame Forbund, har »Instituttet for Salgsorganisation og Reklame« i det forløbne år forsøgt at tilrettelægge en analyse af det samlede vinduesreklameforbrug her i landet. Analysens resultat er blevet, at der skulle være medgået 115 mill. kroner til såvel direkte som indirekte vinduesreklame i Danmark i 1952, hvilket vil sige ca. 47 pct. af landets totale reklameforbrug. På denne baggrund må det kunne slås fast, at de foreliggende beregninger over forskellige andre landes samlede udgifter til reklame må revideres grundigt,

før de kan give et virkeligt indtryk af reklameomkostningerne og benyttes som grundlag for internationale sammenligninger.

Ved siden af grundige analyser af salgsomkostningerne vil det også være naturligt at henlede opmærksomheden på en detaljeret kortlægning af, hvordan og ved hjælp af hvilke midler omsætningen rent praktisk gennemføres inden for de vigtigste brancher. Af vigtighed er ligeledes udarbejdelsen af omhyggelige *markedsgeografiske oversigter*, der opdeler et nationalt marked i naturlige regionale områder i relation til afsætningsmuligheder og praktisk distriktsinddeling.

Denne gennemgang af aktuelle felter, hvor salgserhvervene har brug for hæderlige og objektive forskningsresultater, kunne fortsættes meget længe. Tiden kræver imidlertid, at jeg indskrænker mig til de nævnte eksempler.

Den anden del af detailforskningen inden for marketingområdet har til formål at konstruere og forbedre værktøj, der kan tjene en rationel gennemførelse af de praktiske salgsdispositioner. Det vil her i første række dreje sig om principper og teknik, som kan anvendes i virksomhedernes eget analyse- og kontrolarbejde. Ved siden deraf bliver der også tale om f. eks. budgetteringsforanstaltninger, kalkulationsmetoder og markedsindexberegninger.

På sådanne felter er det den teoretiske forsknings opgave både at skabe nyt værktøj og stadig forfine det allerede eksisterende. Det er alment kendt og anerkendt, at analysen kommer til at spille en stadig større rolle inden for det moderne rationelle erhvervsarbejde. Den repræsenterer i virkeligheden laboratorievirksomheden med henblik på de kommercielle og administrative dispositioner. I højere og højere grad kommer man ind på kun at træffe dispositioner og sætte omfattende erhvervsaktiviteter i gang, når forholdene er klarlagt gennem grundige analyser. Vi er inden for salget nået til samme stadium, som produktionsvirksomhederne længe har befundet sig på. Der lugter, føler eller smager man sig ikke til fabrikatets godhed, men stoler kun på den kemiske analyse. Det er en tilsvarende udvikling, der i de senere år har gjort analyserne til en krumtap i salgsarbejdet. I overensstemmelse hermed er det af afgørende vigtighed at få klarlagt principperne i de analyser, der skal gennemføres på forskellige områder i marketingvirksomheden. Og jeg vil vove den påstand, at selv om vi stadig står midt i arbejdet, har den teoretiske forskning gennem de senere år udført en omfattende og praktisk betydningsfuld indsats med henblik på skabelsen af nye analysemetoder og rationel analyseteknik.

Det vil her være umuligt blot at skitsere de væsentligste af landvindingerne og deres praktiske anvendelighed. De er gjort med henblik på talrige analyseopgaver og indskrænker sig ikke på nogen måde alene til det, der i daglig tale kaldes markedsanalyser. For imidlertid at forsøge at give et

indtryk af, hvilke muligheder forskningen har for på dette område at give praktikerne anvendeligt værktøj i hænde, vil jeg slutte med at omtale en moderne analyseform, som teoretikerne har arbejdet intensivt med at udbygge, og som vi også på vort institut her ved Handelshøjskolen har ofret en væsentlig del af vor tid på gennem de sidste to år. Det drejer sig om den såkaldte *efterspørgselsanalyse*.

En efterspørgselsanalyse er en detaljeret undersøgelse af det faktisk stedfundne forbrug af en given vare inden for en given tidsperiode på et givet markedsområde. Det vil sige, at det drejer sig om en empirisk analyse, der udelukkende arbejder med konkrete forhold, som rent praktisk har manifesteret sig i virkeligheden.

Hovedgrundlaget for i det hele taget at kunne gå i gang med gennemførelsen af efterspørgselsanalyser på et givet marked er, at der for en længere årrække tilbage i tiden kan skaffes detaljerede oplysninger om afsætningen af de varer, for hvilke efterspørgselen skal undersøges. Opfyldelsen af denne forudsætning står og falder med det talmæssige grundlag, som kan fremskaffes både fra den officielle statistik og fra de erhvervsvirksomheder, der omsætter de pågældende varer. Dette grundlag er meget forskelligt inden for de forskellige brancher. Men over en bred front gælder det, at den periode, for hvilken der kan skaffes oplysninger, er meget kort. Kun i heldige tilfælde kan man gå 30 år tilbage i tiden, medens regelen vil være den, at man må nøjes med 15-20 år. Det siger sig selv, at resultaterne vil blive bedre og sikrere, jo længere en tidsrække man kan arbejde med. Og sikkerheden må blive begrænset, når undersøgelserne skal baseres på 15 til 20 iagttagelsesår. Alligevel foreligger der nu brugbar statistik både fra offentlig og privat side i et sådant omfang, at det synes naturligt at søge den udnyttet, selv om man om 20 år vil have et større og bedre udgangsmateriale at arbejde med.

Når jeg går ind for dette standpunkt, skyldes det, at rationelle efterspørgselsanalyser efter min formening vil kunne levere værdifuldt materiale ud fra såvel samfundsøkonomiske som driftsøkonomiske forudsætninger.

Ser man først på sagen fra et helhedssynspunkt, vil en efterspørgselsanalyse være en diagnose af en afsluttet udvikling. Det vil sige, at man kan nå frem til en indgående beskrivelse af en forbrugsudvikling for en vare — en såkaldt forbrugscykel. Ved at sammenholde svingningerne i det stedfundne forbrug med hovedtrækkene i den almindelige økonomiske situation gennem tiden kan man finde frem til de forhold, der har bevirket den konstaterede udvikling. Det turde være hævet over enhver tvivl, at sådant materiale til belysning af årsagerne til det konkrete forbrug af vigtige varer må være både værdifuldt og anvendeligt. Foreligger det for et væsentligt antal varer, vil det give et billede af det samlede forbrugsudvikling og årsagerne hertil. Man vil blandt andet komme i besiddelse af et udgangsmateriale, der kan benyttes til dyberegående forbrugsforskning. Desuden vil det have værdi for lovgivningsmagten, når der skal tages stil-

ling til forbrugsbeskatning og lignende problemer. Man vil på forhånd kunne se, hvilke efterspørgselsreaktioner bestemte ændringer i skatte- eller takstbestemmelser sandsynligvis medfører. En sådan viden har ikke blot betydning for en nøjagtig forudberegning af f. eks. skatteændringers provenue, men vil også skabe klarhed over væsentlige sociale følger af eventuelle ændringer.

Jeg slår fast, at tilstedeværelsen af analyserede forbrugscykler vil betyde grundig og objektiv viden om den kvantitative sammenhæng mellem de kræfter, der i en bestemt periode bestemmer forbrugsudviklingen inden for samfundet.

Denne, om man vil, mere offentlige og almene betydning, som gennemførelsen af detaljerede efterspørgselsanalyser vil have, er endda kun een side af sagen, og vistnok den mindst væsentlige. Det er jo en alment konstateret kendsgerning, at historien stadig gentager sig. Overført på erhvervsforholdene betyder det, at nøje kendskab til fortiden giver et godt grundlag for en bedømmelse af den fremtidige udvikling. Den erhvervsvirksomhed, som ejer en detaljeret analyse af den hidtidige efterspørgsel efter den vare, virksomheden fremstiller eller handler med, vil, hvis de almene vilkår ikke er totalt forandrede, kunne gå ud fra, at de omsætningsreaktioner, der tidligere er blevet resultatet af visse ændringer af de forhold, som bestemmer efterspørgselen, også vil manifestere sig i fremtiden. Dette betyder, at en diagnose af fortiden vil kunne benyttes som en prognose med henblik på resultaterne af en bestemt fremtidig ændring af virksomhedens eller konkurrenternes politik.

Ved siden af denne, uden tvivl efterspørgselsanalysens vigtigste formål, har den også på et andet område driftsøkonomisk betydning. Den kan anvendes som et rationelt kontrolværktøj med henblik på en konstatering af forskellige gennemførte salgsfremmende foranstaltningers indflydelse på efterspørgselen. Uden en efterspørgselsanalyse som udgangspunkt må virksomhederne eller brancherne bygge deres kontrolberegninger på de foreliggende samlede omsætningstal. Lad os sætte, at afsætningen i et givet år er steget 25 pct. Hvis en virksomhed samme år har gennemført en stor reklamekampagne eller har sat andre salgsfremmende foranstaltninger ind, vil den let slutte, at fremgangen skyldes den gjorde indsats, medens det er muligt, at det er helt andre forhold, der har spillet hovedrollen. Omvendt har jeg ved en praktisk analyse konstateret, at en branche, som i en årrække benyttede megen reklame og konstaterede uændrede salgstal, kom til det resultat, at reklamen ikke havde givet direkte resultater. Forholdet var imidlertid det, at prisstigninger og indkomstnedgang skulle have forårsaget et fald i omsætningen på ca. 10 pct. Da faldet ikke indtraf, gav analysen et klart kvantitativt udtryk for reklamens positive virkning.

Den store vanskelighed ved gennemførelsen af efterspørgselsanalyser bliver naturligvis at finde frem til kvantitative udtryk for den indflydelse, hver enkelt — eller i alle tilfælde de vigtigste — af de forhold, der bestem-

mer efterspørgselen, øver på denne. Antallet af sådanne forhold eller efterspørgselsdeterminanter, som de almindeligvis kaldes, er meget stort. De vigtigste vil normalt være: Prisen på varen, prisen på andre varer, som kan erstatte den i forbruget, befolkningens indtægter, behovskonstitution og købevaner samt reklame og anden salgsindsats for varen selv og for de konkurrerende varer.

På den ovenfor beskrevne baggrund er det naturligt, at man fra statistisk og afsætningsøkonomisk side har arbejdet intensivt med mulighederne for at gennemføre holdbare og detaljerede efterspørgselsundersøgelser. Rent formelt har statistikerne løst problemet gennem den almindelige multiple regressionsanalyse.

Tiden og stedet er ikke til en detaljeret gennemgang af den moderne teknik, ved hjælp af hvilken efterspørgselsanalyser kan gennemføres. Vi har på »Instituttet for Salgsorganisation og Reklame« gennemført forskellige forarbejder til fastlæggelse af efterspørgselsforholdene bl. a. for cigaretter, radioer, havregryn, københavnske dagblade, ugeblade, billetter til Det kgl. Teater, sporsvognsbilletter i København og skotøj. Til dato er det kun lykkedes at afslutte cigaretanalysen, men vi går videre med de øvrige.

Dette analysearbejde fremdrages imidlertid her, fordi det efter min mening — selv om det endnu er på begyndelsesstadiet — repræsenterer en betydelig landvinding. Jeg benytter derfor denne lejlighed til at henlede opmærksomheden og interessen på de muligheder både for en sikrere viden om de forskellige efterspørgselsdeterminanters aktuelle betydning og for en kontrol af de anvendte afsætningsfremmende foranstaltningers effektivitet og rentabilitet, som den moderne efterspørgselsanalyse giver.

Jeg frygter, De synes, jeg har talt for bredt og for længe og i alt for høj grad har beskæftiget mig med for lidt virkelighedsbetonede abstraktioner. Dette vil De formentlig skrive på min professions og min alders konto. Hvis det er tilfældet, vil jeg imidlertid protestere. Jeg tilhører en generation, for hvilken det moderne salg har været en besættelse. Og jeg har endnu min ungdoms faste tro på, at der på dette felt kan øves en betydningsfuld del af tidens gerning. Udviklingen har imidlertid lært mig, at salgets glade pionerår er forbi. Nu er tro ikke nok. Der kræves sikker viden. En sådan skabes med henblik på salgsproblemerne som på alle andre områder først og fremmest gennem ihærdig videnskabelig forskning. Vi står først ved begyndelsen til en sådan. Jeg og min generation får kun lejlighed til at kigge ind i det forjættede land og skimte de resultater, arbejdet vil give. Mine ord i dag giver kun uklare konturer og svage omrids af det, forskningen i den kommende tid kan og skal bringe de praktiske folk inden for al afsætningsfremmende virksomhed.

UNDERVISNINGÅRET 1951–52

Den nye plan for det almene erhvervsøkonomiske studium som dagstudium omfattede undervisning i kulturhistorie for de studerende, der ikke havde studentereksamen. Efter at undervisningen for disse studerende var kommet i gang i september 1951, blev der fra forskellige sider, bl. a. fra Tilsynsrådets formand, afdelingschef P. Villadsen, givet udtryk for ønsket om, at faget kulturhistorie skulle gøres obligatorisk for samtlige studerende på dagstudiet. Spørgsmålet blev drøftet i undervisningsrådet, som var enig om, at det ville være en fordel for studiet at gøre kulturhistorie obligatorisk. Man mente dog, at semestertimetallet ikke måtte øges. Den plads, den obligatoriske undervisning i kulturhistorie skulle have, udgjorde to timer ugentlig i det 1. studieår. Man udarbejdede derefter en plan for en rationalisering af faget forretningspraksis, hvorved der opnåedes en tilsvarende timereduktion i dette fag. Herefter foreslog undervisningsrådet, at kulturhistorie blev et obligatorisk fag på dagstudiet, og foreningens bestyrelse tiltrådte enstemmigt forslaget.

Under udarbejdelsen af den lige nævnte nye studieplan har man underkastet adgangsbetingelserne en revision, der har taget sigte på i højere grad end tidligere at koordinere optagelsesbetingelserne for dag- og aftenstudiet. De nye adgangsbetingelser trækker linierne skarpere op for optagelsen af realister på dagstudiet.

På det nye specialstudium forsikring er 2. dels 1. studieår gennemført med 7 studerende, og planerne for 2. dels sidste år er udarbejdede, og der er skaffet lærere til de forskellige discipliner i den nye undervisning. Da der i år til 1. del af diplomprøverne er indmeldt 23 studerende fra forsikringselskaberne, tegner fremtiden sig lysere for studiet, end man i startøjeblikket turde håbe.

Fra 27. til 30. september afholdtes de nordiske handelshøjskolars 3. rektorkonference i København. De 2 første konferencer var blevet afholdt henholdsvis i Helsingfors og Stockholm. Deltagerne i konferencen var professorerne O. W. Louhivuori og K. Hildén fra Finska Handelshögskolan i Helsingfors, G. Stadius og H. Schybergson fra Svenska Handelshögskolan i Helsingfors, W. Qvist og Axel Grandell fra Svenska Handelshögskolan i Åbo, N. Ikola fra Finska Handelshögskolan i Åbo, I. Wedervang og E. Paulson fra Norges Handelshøyskole i Bergen, I. Högbom og Sune Carlsson fra Handelshögskolan i Stockholm, A. ter Vehn fra Handelshögskolan i Göte-

borg, Christen Møller og Max Kjær Hansen fra Handelshøjskolen i København. På konferencen behandlede følgende emner:

»De vigtigste træk i handelshøjskolernes administration, undervisning og forskning siden sidste rektorkonference i Stockholm 18.—21. nov. 1949.«

»Driftsøkonomiens stilling ved de nordiske handelshøjskoler. Diskussion om resultater af den driftsøkonomiske emnekonference i september 1950. Indledning ved professor Max Kjær Hansen.«

»Diskussion om en fælles engelsk betegnelse for de nordiske handelshøjskoler.«

»Diskussion om udskrivning af fællesnordiske prisopgaver.«

»Muligheder for samarbejde om forskningen ved de nordiske handelshøjskoler. Indleder professor Christen Møller.«

På Nordens Dag, den 29. september, samledes de studerende i festsalen, og der blev holdt taler til dem af professorerne Louhivuori, Helsingfors, Högbom, Stockholm, Wedervang, Bergen og Christen Møller, København. Derefter holdt professor P. Nyboe Andersen en forelæsning for H.A.-studiets studerende med titlen »Nordisk økonomisk samarbejde«, og dr. Stangerup forelæste for de tresproglige over emnet »Nordisk kulturelt samarbejde fra 1850—1950«.

Direktør Thure Mårtenson, Gislaved, har skænket 10.000 sv. kr. til fortsatte studier ved en svensk handelshøjskole for dimittender fra Handelshøjskolen i København.

Lærere og administration.

Handelshøjskolens direktør, professor Christen Møller og professor P. Nyboe Andersen deltog fra 26. til 30. august i civiløkonomkongressen i Helsingfors.

Den 13. september holdt dr. Stangerup en indledningsforelæsning til faget kulturhistorie.

Professor Jan Kobbernagel holdt i september foredrag på Danmarks Handelsskoleforenings årsmøde i Sønderborg om »Undervisningen i handelslære«. Efter anmodning af Svenska Handelshögskolan i Helsingfors har professor Kobbernagel fungeret som medlem af et sagkyndigt udvalg til bedømmelse af ansøgerne til det ledige professorat i handelsret. Efter opfordring af Foreningen til Beskyttelse af Industriel Ejendomsret deltog han som delegeret i et møde i Oslo i september og indledte en debat om Kodak-doktrinen. Yderligere udarbejdede han efter anmodning af de Nordiske Foreninger til Beskyttelse af Industriel Ejendomsret en fælles nordisk rapport om: »Særlig velkendte mærker« til brug for den internationale kongres i Wien i juni 1952. Professor Kobbernagel har i undervisningsåret været medlem af den af Handelsministeriet nedsatte kommission til revision af varemærkeloven og blev udpeget af det Internationale Handelskammers

danske nationalkomite som sagkyndigt medlem af »Commission on International Aspects of Commercial Law«. I marts 1952 holdt professoren et foredrag på den Jydske Handelshøjskole i Århus om international handelsret. Yderligere deltog han i stiftelsen af Det Danske Emballageinstitut og blev indvalgt som medlem af repræsentantskabet, ligesom han har været formand for Nordisk Sommeruniversitets danske landsstyrelse og der ledet en studiekreds over emnet: »Individ, familie og samfund«. Endelig har han sammen med professor P. Nyboe Andersen ledet diplomstudiet i forsikring.

Professor P. Nyboe Andersen har efter anmodning af »Vittberömda Filosofiska Fakultetens Uppsala Humanistiska sektion« fungeret som fakultetsopponent ved forsvaret af Börje Kragh: »Prisbildningen på kreditmarknaden« for den filosofiske doktorgrad ved Uppsala universitetet i december. Ved den tidligere omtalte nordiske civiløkonomkongres i Helsingfors i august holdt han et foredrag om Verdenshandelens liberalisering og efter indbydelse af Deutsche Auslandsgesellschaft et foredrag i Lübeck og et i Kiel i oktober om »Die deutsch-dänischen Wirtschaftsbeziehungen unter Berücksichtigung der Stellung Dänemarks in der Weltwirtschaft«. I hele beretningsperioden har han fungeret som medlem af trustkommissionen, og desuden har professor Nyboe Andersen været medlem af Finansministeriets udvalg vedrørende lønregulering efter pristallet, der sluttede sit arbejde med betænkning af 15. februar.

Docent, dr. phil. Aage Aagesen foretog i månederne juli til december en studierejse til Sydamerika.

Docent Ejler Alkjær foretog med støtte af Tuborgfondet og forskellige firmaer i juli—august 1951 en studierejse til Æthiopien, Kenya, Rhodesia og Sydafrika. Han holdt bl. a. på det kejserlige handels-kollegium i Addis Abeba forelæsninger over skandinavisk erhvervsliv. I februar 1952 deltog docent Alkjær i forskellige luftfartsuddannelses-kongresser i U.S.A. og holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i Los Angeles og St. Louis.

I årets løb har docent Palle Hansen holdt foredrag i »Regnskabsteoretisk Studiekлуб« i Århus over »Griber vi rationaliseringen rigtigt an?«, ved »Sveriges Kontoristförening«s konference i Malmø over emnet »Driftsbogføringens opgaver og afgrænsning, et dansk synspunkt«, i »Plastic-Sammenslutningen« over emnet »Kalkulation« samt i »Dansk Textil Union« over emnet »Forudsætninger for et udbytterigt Erfa-arbejde«. På revisorskolen ved Otto Treiders Handelsskole i Oslo forelæste Palle Hansen over: »Driftsbogføringens tilrettelæggelse og standardomkostningskontrol« samt »Den moderne resultatanalyse«.

Docent Poul Høybye foretog i august—september en studierejse til Italien for at studere moderne italiensk talesprog og ældre italienske håndskrifter.

Lektor Lorenzo Aabye har medvirket ved planlæggelsen af et ophold i Danmark for 18 argentinske civilingeniører i første halvdel af oktober.

Lektor Bjarke Fog har i februar holdt et foredrag ved universitetet i Lund om priskalkulationer i industrien.

Den 26. november forsvarede en af Handelshøjskolens lærere, direktionssekretær i Carlsberg Bryggerierne, cand. oecon. Vagn Madsen, sin disputats »Bidrag til belysning af rationaliseringsproblemerne i industri-virksomheder«. Forsvaret fandt sted ved Århus Universitet.

Assistent ved Forskningsinstituttet, cand. polit. Knud Hansen har under et års orlov fra Handelshøjskolen været på studieophold i U. S. A. på et Smith-Mundt stipendium fra den amerikanske regering. Her deltog han på et sommerkursus på Yale universitet og tilbragte derefter to semestre ved University of Pennsylvania, hvor han opnåede Master of Arts-graden med forsikring som speciale. Desuden blev forsikringsselskaber i Hartford, New York og Philadelphia besøgt og endelig deltog han i årsmødet i The American Association of University Teachers of Insurance (AAU II).

Assistent ved Regnskabslaboratoriet, Flemming Jensen H.A., har faet bevilget orlov fra 1. august 1952 til 31. juli 1953 for at foretage en studierejse til U. S. A. på et Rotary-legat.

Med undervisningsårets udløb trak lektor i tysk J. J. Siegler sig tilbage på grund af alder. Endvidere har professor, dr. polit. Carl Iversen ønsket at opgive sit lektorat i udenrigshandelens teori og politik, og translator Poul Prom har ønsket at opgive sit lektorat i merkantilt engelsk. Med indførelsen af enhedsplanen for forsikringsundervisningen fratræder lektor i brandforsikring Poul Johansen og en række speciallærere i forsikring. Endelig har efternævnte lærere ønsket at opgive deres undervisning:

Translator Holger Larsen (fransk).
 Fg. kontorchef, cand. polit. Ole Pedersen (statistik).
 Prokurist K. J. Persson H.D. (bank- og børsvæsen).
 Kontorchef S. O. Sørensen H.D. (bankvæsen).

Undervisningsassistent, cand. mag. H. Verner Larsen ansattes som lektor i tysk fra 1. august 1952.

Ved Handelshøjskolen har der i det forløbne år virket følgende nye lærere:

Ligningschef Axel Begtrup (skatteteknik).
 Bankfuldmægtig A. Bagge-Petersen H.D. (bankvæsen).
 Cand. polit. Mette Holstein (statistik).
 Translater Ellen Hylleborg Jensen (spansk).
 Bankbogholder Osvald Jensen H.D. (bank- og børsvæsen).
 Sekretær, cand. jur. Ole Lando (udenrigshandel).
 Translater Gerda S. Marcussen (engelsk).
 Lektor ved universitetet, cand. oecon. P. Nørregaard Rasmussen (nationaløkonomi og matematik).

Translatør Ellen Sundbo (spansk).

Underdirektør, cand. jur. Johs. Wogelius Nielsen H.D. (forsikring).

I 1951/52 var der ved Handelshøjskolen ansat 1 direktør, 1 inspektør, 4 professorer, 5 docenter, 28 lektorer, 89 lærere, 2 bibliotekarer samt kontor-, institut- og bibliotekspersonale og 2 skolebetjente.

Undervisningsrådet.

Undervisningsrådet har i årets løb afholdt 4 møder.

Censorer.

Direktør Svend Aage Wesarg (censor i tysk) er afgået ved døden, og lektor N. Chr. Nielsen (censor i fransk) har ønsket at trække sig tilbage på grund af alder. Endvidere har grosserer Hans Lund H.A. ønsket at trække sig tilbage som censor i udenrigshandel.

Tietgen-prisopgaven.

Der indkom ingen besvarelser af Tietgen-prisopgaven 1951:

Der ønskes en fremstilling af arbejds effektiviteten inden for en eller flere danske industri- eller håndværksgrene og en undersøgelse af mulighederne for at fremme denne.

Den 19. marts 1952 udsattes følgende prisopgave:

Der ønskes en fremstilling af den specielle sprogbrug, der anvendes i reklametekster, og en gennemgang af det danske reklamesprogs udvikling.

Besvarelser skal være indsendt til Handelshøjskolens direktør inden den 19. marts 1953.

Interessefelter.

I løbet af undervisningsåret har lektor, dr. Stangerup holdt forelæsninger over »Mennesker og meninger i engelsk åndsliv 1890—1950« (efterårssemestret) og »Hovedværker og hovedlinier i amerikansk kulturliv« (forårssemestret).

Dr. phil. Holger Brøndsted holdt i efterårssemestret seks forelæsninger over »Vilh. Grønbechs indsats og betydning som religionsforsker, åndshistoriker og kulturkritiker«. I forårssemestret holdt dr. Brøndsted fire forelæsninger over »Det spanske vælde i Amerika (de spansk-amerikanske samfunds opståen og deres udvikling indtil løsrivelsen)«.

Frie forelæsninger og gæster.

Professor J. E. Walters, U.S.A., holdt den 13. sept. en forelæsning om »New Developments in Personnel Relations in American Industry«.

Den 26. sept. holdt professor Julius Hirsch, U.S.A., en forelæsning om »Amerikas nyeste økonomiske udvikling og økonomiske videnskab«.

Den 1. okt. drøftede den amerikanske finansekspert Charles A. Schmutz den industrielle og finansielle situation i U.S.A. med en del af vore lærere i økonomi.

Den 15. jan. holdt konsulent Leif Holbæk-Hansen H.D., Oslo, en forelæsning over »Kontrollerede utvelgelsesmetoder innenfor sandsynlighetsutvalg«.

Fra 10.—12. marts afholdtes en »Chile-uge« med forelæsninger af lederen af det Ibero-amerikanske institut, Lorenzo Aabye, professor, dr. polit. Carl Iversen og docent, dr. phil. Aage Aagesen.

Fra 19.—25. marts holdt sammenslutningen af studerende ved de vest-europæiske handelshøjskoler, A.I.E.S.E.C. kongres i København.

Den 23. marts holdt formanden for den norske translatøreksamenkommission, professor ved Oslo Universitet, dr. phil. Ernst W. Selmer, et foredrag om den norske translatøreksamen efter gammel og ny ordning.

Den 29. marts havde Handelshøjskolen besøg af professor Torsten Gårdlund fra Stockholms Handelshøjskole.

Den 2. april (H. C. Andersens fødselsdag) holdt docent, dr. phil. Poul Høybye en forelæsning over emnet »Er H. C. Andersens verdensberømmelse i fare?«

Den 7. april holdt professor Francisco Sanchez Castañer, Valencia, en forelæsning med titlen: »Nuevas Interpretaciones de los mitos de Don Quijote y Don Juan«.

Den 21. april holdt professor John M. Letiche fra Berkely, U.S.A., en forelæsning over »The Dollar-Shortage«.

Den 23. og 24. april holdt rektor for Hochschule für Welthandel i Wien, professor K. Oberparleiter to forelæsninger over emnerne: »Funktionale Kostenzurechnung im Handel« og »Das Unternehmerproblem«.

Den 8. maj aflagde 25 studerende fra Göteborgs Handelshögskola under ledelse af professor A. ter Vehn et besøg på Handelshøjskolen.

Studierejser for studerende.

I dagene fra den 24. august til den 10. september 1951 foretog et hold udenrigshandelsstuderende under ledelse af dr. Lando en studierejse til Jugoslavien med det formål at studere landets erhvervsliv med særligt henblik på dets udenrigshandel og dennes organisation.

Man gjorde ophold i Zagreb, Beograd, Sarajevo, Dubrovnik, Split, Rijeka og Ljubljana. Overalt var der lejlighed til at gøre studier i mar-

ken, samtidig med at man besøgte en række statsejede import- og eksportvirksomheder. I Beograd var der arrangeret en sammenkomst i Udenrigshandelsministeriet, hvor man fik adgang til at stille spørgsmål samt frit at drøfte Jugoslavians erhvervs politik og aktuelle problemer inden for landets udenrigshandel.

I dagene fra den 12.—21. oktober 1951 foretog årets 3. semester studerende fra det erhvervsøkonomiske grundstudium under ledelse af docent Ejler Alkjær en studierejse til Østrig.

Studierejsen var tilrettelagt i samarbejde med handelshøjskolen i Wien — Hochschule für Welthandel — der på udmærket måde havde opstillet et program, der gav de studerende et instruktivt indblik i østrigsk erhvervs- og samfundsliv og den omfattende genopbygning, der præger det.

Besøget i Wien faldt sammen med »den østrigske driftsøkonomiske uge«, et stort foredrags- og diskussionsarrangement, som de studerende var indbudt til at overvære. I »ugens« løb påhørtes adskillige foredrag og på handelshøjskolen blev der holdt 2 forelæsninger om aktuelle økonomiske problemer.

Programmet omfattede endvidere forskellige virksomhedsbesøg:

Julius Meinls koncern (kædeforretninger).

Ankerbrot - fabrikken (Europas største brødfabrik).

Schwecharter bryggeriet.

Overalt fik man en overordentlig grundig gennemgang af virksomhederne, herunder udførlig og sagkyndig redegørelse for organisations- og afsætningsproblemer.

Trods et ret omfattende program blev der rig lejlighed til at stifte bekendtskab med landets kulturelle sider, idet der var arrangeret rundture i byen under sagkyndig vejledning og om aftenen besøg i operaen, teatrene og naturligvis i Grinzing.

I den korte tid, der var til rådighed, fik deltagerne en interessant og værdifuld orientering om Østrigs erhvervs liv og dets aktuelle problemer og stiftede bekendtskab med en krigsramt bys målbevidste indsats for genopbygning under en trykkende okkupation.

Tilskud.

I 1951/52 modtog Handelshøjskolen et statstilskud på kr. 420.211, fra Københavns kommune (til Handelshøjskolens sprogundervisning) kr. 20.000, Nicolai H. Knudtzons Legat kr. 3.000 (modtaget gennem Grosserer-Societetets Komité) og fra papirhandler Adolf Levison og Hustrus Legat kr. 400. Frederiksberg kommune har ydet et tilskud på kr. 10.000 til udgifterne ved faget kulturhistorie, og Dansk Reklameforening har givet kr. 600 til Reklamebiblioteket.

Foreningen til Unge Handelsmænds Uddannelse har af sine egne legatmidler ydet et tilskud på kr. 10.447,00 og dækket Handelshøjskolens underskud i året 1950/51 med kr. 173.473,93.

Otto Mønstedts Fond har til studier ved Handelshøjskolen bevilget ialt kr. 19.585 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Niels Fremmelevholm	kr. 800
Thor Minor Hansen	» 1.500
Vagn Erik Hansen	» 1.000
Olaf Jacobsen	» 1.200
Erik Heine Jensen	» 1.000
Poul Birger Jensen	» 1.200
Erik Nielsen	» 1.000
Kaj Flemming Nielsen	» 1.500
Hans Georg Olsen	» 1.435
Preben Olsen	» 1.000
Ejvind Oxe-Pedersen	» 800
Gustav Richard	» 1.000
Eric Yorke	» 1.500

*Under det erhvervsøkonomiske specialstudium
regnskabsvæsen:*

Frederik Krouel	kr. 600
-----------------------	---------

*Under forberedelsen til den tresproglige
korrespondentprøve:*

Ruth Bredkjær	kr. 450
Else Brusck	» 300
Birgit Thrane Jensen	» 1.500
Gunhild Sundstrup	» 450
Else Thomsen	» 500
Ingrid Witt	» 450

Reinholdt W. Jorck og Hustrus Fond har til studier ved Handelshøjskolen bevilget ialt kr. 5.500 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Einer Andersen	kr. 400
Harald Faber	» 500
Thor Minor Hansen	» 400
Eigil Ravnholt Madsen	» 500
Kaj Flemming Nielsen	» 300

Per Osborg	»	500
Robert Sloth Petersen	»	500
Gustav Richard	»	500
Frode Slipsager	»	500

*Under det erhvervsøkonomiske specialstudium:
Forberedelse til 1. del:*

Vagn Aage Knudsen	kr.	300
-----------------------------	-----	-----

Regnskabsvæsen:

Arne Hansen	kr.	300
Verner Jepsen Jensen	»	300

Salgsorganisation og reklame:

Gudmund E. Karstoft	kr.	500
-------------------------------	-----	-----

Firmaet Evers & Co.s Studiefond har bevilget kr. 4.500 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Einer Andersen	kr.	500
Erik Heine Jensen	»	500
Poul Birger Jensen	»	500
Helge Christensen Lei	»	500
Jørgen Gransløv Møller	»	500
Kaj Flemming Nielsen	»	500
Leif Nielsen	»	500
Preben Rich. Olsen	»	500
Gustav Theodor Richard	»	500

Emil P. Hertz og Hustrus Legat har bevilget nedenstående beløb:

*Under forberedelsen til den tresproglige
korrespondentprøve:*

Birgit Thrane Jensen	kr.	200
--------------------------------	-----	-----

Stipendieforeningen Studenternes Venner har bevilget kr. 1.000 til nedenstående studerende:

Niels Fremmelevholm	kr.	500
Erik Heine Jensen	»	500

Garvermester C. W. Gerickes Legat har bevilget kr. 600 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Preben Richard Olsen.....	kr. 200
Gustav Richard	» 200

*Under forberedelsen til den tresproglige
korrespondentprøve:*

Birgit Thrane Jensen	kr. 200
----------------------------	---------

Til studierejser i udlandet har Krista og Viggo Petersens Fond bevilget kr. 14.800 til følgende:

Mogens Groth Clausen H.D., U.S.A.	kr. 3.000
Egon Hansen H.D., Sydamerika	» 4.000
Finn Hagen Jespersen H.A., England	» 4.000
Bent Bjerre Madsen H.A., Frankrig	» 1.800
J. P. Neckelmann H.D., U.S.A.	» 2.000

Sproglærer Ch. Beissels Legat, der er bestemt for sproglærere ved foreningens skoler til studierejser i udlandet, er tildelt:

Lektor, cand. mag. Halfdan Madsen H.A., England ..	kr. 900
---	---------

Af A. Fønnesbechs Legat, der er bestemt til studierejser, rekreation eller sygehjælp for veltjente lærere ved Købmandsskolen og Handelshøjskolen, blev der tildelt:

Cand. mag. Niels Haislund	kr. 300
---------------------------------	---------

Studiefonden.

I det forløbne år er bevilget kr. 5.250 af fonden til 5 studerende.

Lokaler.

Handelshøjskolen har ligesom tidligere år stillet et antal lokaler til rådighed for Handelsministeriet til afholdelse af den teoretiske og praktiske del af revisoreksamen. Desuden stilledes lokaler til rådighed for Stenografisk Selskabs stenografilærereksamen i juni samt for handelsministeriets feriekursus for handelsskolelærere i juli og august.

Guldsmedefagets Fællesråd benyttede i november et af Handelshøjskolens lokaler til afholdelse af en eksamen for guldsmede.

Fra oktober til februar har Handelshøjskolen stillet et antal lokaler til rådighed for Tandlægehøjskolen til afholdelse af en del af højskolens forprøvekursus i sprog.

Endvidere har skolen stillet et antal klasser og auditorier til rådighed for det af cand. mag. frk. Ingeborg Stemann ledede feriekursus for udlændinge, der afholdes hvert år i august.

Endelig har Handelshøjskolen igen i år overladt landsretssagfører E. Harremoës nogle lokaler til afholdelse af et kursus til ejendomsmæglereksamen.

U d g i v e r v i r k s o m h e d e n.

Følgende skrifter er udgivet i årets løb:

Skriftrække A:

5. Niels Banke og Poul Winding: Konjunkturer og kriser. 444 s. 1951.
6. P. Nyboe Andersen, Bjarke Fog og Poul Winding: Nationaløkonomi. 432 s. 1952.

Skriftrække F:

5. Max Kjær Hansen: Afsætningsøkonomi. 2. udg. Bd. 2. Salgsomkostninger, salgspolitik, salgsteknik. 215 s. 1952.

Skriftrække G:

1. Jan Kobbernagel: Erhvervsretten i grundtræk. Bd. 1. 3. udg. 308 s.

Hæfter til sprogundervisningen:

13. Merkantile danske tekster. 1952.

B i b l i o t e k e t.

Biblioteket har været åbent daglig kl. 10-21 (lørdag 10-18), i juni og august dog 10-18 og i juli 13-15.

Biblioteket tæller ca. 25.500 bind. Foruden lærere og institutternes personale har biblioteket haft 895 lånere, der fordeler sig således: H.A.-studiet 299, specialstudierne 376 (1. del uden valg af speciale 37, bankvæsen 2, forsikring 1, regnskabsvæsen 160, revision 16, salgsorganisation og reklame 90, udenrigshandel 70), kandidatstudiet 2, sprogstudier 12, udenforstående 206 (deraf 40 biblioteker). Antallet af hjemlån har været 6.366, der fordeler sig således: Lærere og institutter 511, studerende 5.082, udenforstående 773 (deraf 251 til andre biblioteker i Danmark og 4 til udlandet). Til brug på læsesalen er der fra magasinerne fremtaget 18.856 bind, hvortil kommer benyttelsen af de bøger og tidsskrifter, som er anbragt på læsesalen.

Bibliotekets annuum er 13.000 kr. Dertil kommer Dansk Reklameforbunds årlige tilskud på 600 kr. til anskaffelse af salgs- og reklamelitteratur.

Bibliotekets tilvækst offentliggøres i statsbibliotekernes accessionskatalog. Desuden har biblioteket udsendt dupliserede lister over sin udenlandske tilvækst til en række inden- og udenlandske biblioteker og institutioner.

Bibliotekar Knud Larsen har for 1. års studerende under H.A.-studiet holdt forelæsninger om litteraturbenyttelse.

Bibliotekar Per Boesen har i det forløbne år haft orlov. I hans sted har mag. art. Ulf Kjær Hansen vikarieret fra 1. november.

Biblioteksassistent fru Aase Bjerre har haft sygeorlov fra 1. marts. I hendes sted har fru Bodil Tophøj vikarieret. Ved årets udgang ønskede fru Bjerre at fratræde definitivt, og fru Tophøj ansattes som assistent.

Udvalget for Reklamebiblioteket afholdt sit årlige møde den 16. juni. Denne afdeling af biblioteket tæller 1.111 bind.

Antallet af løbende tidsskrifter er 312, hvoraf 170 modtages som gave eller i udveksling. Af 160 årbøger og årsberetninger modtages 142 som gave eller i udveksling.

Yderligere udveksler biblioteket skrifter med 31 institutioner i ind- og udland.

Derudover har biblioteket modtaget gaver fra:

Carl Allers Etabl.	International Statistical Institute
American Embassy	Konsulent Ove Johansen
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd	Dr. Mika Kaskimies
Professor, dr. K. Chr. Behrens	Det Kongelige Bibliotek
Lektor, cand. polit. Kjeld Bjerke	Kungliga Kommerskollegium, Stockholm
Dr. polit. Hans Brems	Docent, dr. Z. D. Lando
The British Council	Chr. Michelsens Institutt for Vitenskap
Burmeister & Wain A/S	og Andsfrihet, Bergen
Canadian Legation	Cand. polit. E. Mortensen
Direktør, cand. merc. H. C. Christiansen	National Bureau of Economic Research
Dr. polit. Marius Christoffersen	Foreningen Norden
Cigar- og Tobaksfabrikanternes Forening	A/S Nordiske Kabel- og Trådfabrikker
af 20. Juni 1875	Norges Industriforbund, Oslo
Committee on International Economic	Norges Rederforbund, Oslo
Policy	Provinshandelskammeret
Danish National FAO-Committee	Professor, dr. Huugo Raminen
Danmarks Institut for International Ud-	Stud. merc. Thorvald Simonsen
veksling af Videnskabelige Publikation-	Socialministeriet
er	Statistisk Departement
Dansk Shell A/S	Statsbiblioteket i Århus
De Danske Kreditforeninger	Bryggeriet »Stjernen«
Ekman & Co. A/B, Göteborg	Svenska Ekonomföreningen
Finlands Bank	Translatør H. Søeborg
De Forenede Nationer	Udenrigsministeriet
Lektor Sven Frederiksen HD.	United States Library, København
Företagsekonomiska Forskningsinstitutet,	Universitetets Socialøkonomiske Institutt,
Stockholm	Oslo
HA-Sammenslutningen	Handelsattaché Edw. C. Wilkinson
Handelsdepartementet, Oslo	Sekretær A. Villemoes HA. & HD.
Handelsministeriets Bibliotek	Dr. Henrik Virkkunen
Dr. R. Heino	Økonomisk-Statistisk Laboratorium
Cand. polit., translatør C. Hildebrandt	

Bankinstituttet.

Instituttet har i det forløbne år som sædvanligt tjent som laboratorium for de bankstuderende, der i vid udstrækning har benyttet sig af instituttets samlinger og håndbibliotek. Desuden har instituttet i et vist omfang været andre studerende ved Handelshøjskolen og provinsbankfolk behjælpelig med litteratur- og anden faglig vejledning.

Arbejdet med udarbejdelsen af en samlet oversigt over førende penge- og kapitalmarkeder til brug for de studerende ved bankstudiet er blevet fortsat i årets løb, og de første resultater kan ventes engang i indeværende år.

Udover de af afgangsholdet udarbejdede studiekredsopgaver er instituttets samlinger i det forløbne år forøget med de sidste regnskaber og årsberetninger fra danske og udenlandske penge- og kreditinstitutioner samt forskellige løbende publikationer af økonomisk og bankteknisk art. Også håndbiblioteket er blevet forøget med nye bøger, deraf flere som gave.

I tilknytning til bankstudiet arrangerede instituttet i forårssemestret et studiebesøg hos Svenska Handelsbanken, Malmø, for 3. og 4. års bankstuderende. Ved en af studiekredsene har fuldmægtig F. Hollensen, Nationalbanken, optrådt som officiel opponent.

Instituttets assistent er som sidste år Børge Andersen H.D.

Instituttet har i det forløbne år stået under ledelse af direktør i Provinsbankforeningen, lektor, cand. polit. Kr. Møller.

Det økonomiske Forskningsinstitut.

En væsentlig del af instituttets arbejde i det forløbne år har været koncentreret om en fortsættelse af undersøgelserne over detailhandelens økonomi. Disse undersøgelser foretages i samarbejde med Regnskabslaboratoriet, og der henvises i øvrigt til den særskilte beretning herom.

Professor P. Nyboe Andersen har, efter at arbejdet med den nye lærebog i nationaløkonomi var afsluttet ved udgangen af 1951, påbegyndt udarbejdelsen af en lærebog i udenrigshandelens teori og politik beregnet for de studerende på diplomstudiet udenrigshandel og på det almene erhvervsøkonomiske studium. Endvidere har han udarbejdet en afhandling om Danmarks betalingsbalance (Økonomisk Revy, 1952).

Lektor Bjarke Fog har i det forløbne år arbejdet på en undersøgelse over kalkulationspraksis og prisproblemer i den danske industri. En lang række store industrivirksomheder har velvilligt stillet oplysninger til rådighed. Undersøgelsen, der afsluttes i indeværende efterår, vil først i duplikeret form blive tilstillet de pågældende virksomheder. Det er derefter tanken at offentliggøre undersøgelsens resultater.

Instituttets assistent har en væsentlig del af året arbejdet med problemer i tilknytning til »terms of trade« mellem sektorerne (specielt erhvervene) og overfor udlandet. Tænker man sig f. eks. et bestemt erhverv, vil dette erhvervs nationalindkomst i en given periode være bestemt dels af produk-

tionsudviklingen i vedkommende erhverv, og dels af forholdet mellem priserne på erhvervets salg til andre erhverv (herunder udlandet) og priserne på erhvervets køb fra andre erhverv (herunder udlandet). Ændringer i disse prisrelationer (erhvervets »terms of trade«) vil påvirke den totale nationalindkomsts fordeling på erhvervene. Den igangværende undersøgelse er dels en undersøgelse af, hvorledes man metodisk (statistisk) kan bestemme ændringer i disse »terms of trade«, dels en undersøgelse af de faktiske ændringer i Danmark — senere forhåbentlig også Norge, Holland og England — gennem efterkrigsperioden, og dels en undersøgelse over de »nationaløkonomiske konsekvenser« af sådanne ændringer. Undersøgelser, som resumerer problemstillingen og berører de statistik-tekniske spørgsmål, er offentliggjort i Handelsvidenskabeligt Tidsskrift 1951 (»Om indkomstfordelingen og handlen mellem sektorerne«) og Nationaløkonomisk Tidsskrift 1952 (»Om realindkomsten«). En undersøgelse over måling af gevinst og tab på bytteforholdet (»terms of trade«) overfor udlandet er afsluttet i manuskript. Der har været ført forhandlinger med Statistisk Departements embedsmænd, idet arbejdets empiriske del vil bygge på Departementets igangværende beregninger (som formentlig vil blive offentliggjort i foråret 1953). Assistenten har derudover udarbejdet de i Det danske Marked offentliggjorte konjunkturoversigter og har afsluttet en afhandling om moderne konjunkturteori, som vil blive offentliggjort i Handelsvidenskabeligt Tidsskrift, samt en oversigt over moderne økonometrisk litteratur, som vil blive offentliggjort i Nationaløkonomisk Tidsskrift. En påtænkt lærebog i matematik for H.A.-studerende er blevet påbegyndt ved assistenten, som varetager denne undervisning.

I beretningsperioden har cand. oecon. P. Nørregaard Rasmussen virket som assistent ved instituttet under cand. polit. Knud Hansens orlov.

D e t a i l h a n d e l e n s r e g n s k a b s u n d e r s ø g e l s e r.

For året 1950 påbegyndte Det økonomiske Forskningsinstitut og Regnskabslaboratoriet i fællesskab nogle årlige undersøgelser over butikshandelens økonomiske forhold. Disse undersøgelser, der blev gennemført efter anmodning fra De Danske Handelsforeningers Fællesorganisation, har været fortsat for året 1951, omend tilslutningen for de fleste branchers vedkommende har været ringere end året før.

Kun for 6 brancher fandtes det indkomne materiale at være tilstrækkeligt til at tillade en statistisk bearbejdning. En redegørelse over undersøgelsen for disse seks brancher er blevet udarbejdet og tilstillet de respektive brancheorganisationer.

Disse brancher er:

Tobakshandelen.	Tapet- og farvehandlere.
Boghandelen.	Sygeplejeforretninger.
Detailmejerierne.	Legetøjsforretninger.

Undersøgelsens formål har dels været at fastlægge de forskellige branchers økonomiske struktur, dels at give den enkelte handlende materiale i hænde, der kan være ham til nytte ved ledelsen af hans forretning. For de brancher, hvor en bearbejdelse af det indkomne materiale var muligt, har man bestemt brutto- og nettoavancer, omkostningstal, lageromsætningshastighed, omsætning pr. beskæftiget, personaleforhold, kapitalforhold m. v., alt fordelt på forskellige størrelsesgrupper.

Lektor Bjarke Fog har haft lejlighed til ved møder i forskellige af de interesserede brancheforeninger at redegøre for undersøgelsens omfang og formål. Da der har vist sig stor interesse for sagen i de fleste organisationer, er det tanken at få arbejdet udvidet i de kommende år.

Arbejdet er foregået under ledelse af docent Palle Hansen og lektor Bjarke Fog, medens selve beregningsarbejdet er blevet udført af cand. polit. T. B. Riber.

Eksportinstituttet.

I. Undersøgelsevirkosomhed.

1. *Portugal.* Formålet med vore studierejser er at give de studerende lejlighed til at øve sig i praktisk markedsundersøgelse, både hvad afsætnings- og indkøbsmuligheder angår. En sådan undersøgelse må nødvendigvis bygge på kendskabet til det besøgte lands erhvervsstruktur, dets erhvervsproblemer samt dets udenlandske forsyningskilder og aftagermarkeder.

Det i det forløbne studieår udsendte skrift »Portugal som handelspartnere« giver derfor indledningsvis en redegørelse for Portugals aktuelle erhvervsproblemer. Herunder behandles landbruget, industrialiseringen og skibsfarten, og der gives en kort fremstilling af det korporative system. Skildringen af den portugisiske udenrigshandel er opdelt i en oversigt over udenrigshandelens pengemæssige side, dens varemæssige sammensætning — med gennemgang af nogle vigtige portugisiske eksportvarer (kork, sardiner, wolfram) — og Portugals handelspartnere. En mere indgående omtale bliver den dansk-portugisiske samhandel til del, hvorunder man dels på grundlag af den sparsomme litteratur og handelsstatistikken, dels ud fra egne markedsagttagelser undersøger mulighederne for øget samhandel mellem de to lande.

De studerendes bidrag omfatter bl. a.: Produktion og handel med portvin, harpiks, svovlkis, tomatpuréfabrikation og -eksport, tekstilindustrien i Portugal; afsætningsmuligheder i Portugal for danske slagterimaskiner, for tandlægeartikler og medicinalvarer.

2. »*Eksportfremmende institutioner og foranstaltninger*«. I anledning af, at denne forelæsningsrække i det forløbne år blev overtaget af instituttets leder, blev adskillige aktuelle problemer inden for dette delområde

taget op til undersøgelse. Særlig interesse blev ofret de internationale salgsfremmende foranstaltninger.

3. *Andet lærestof.* Udarbejdelse af kompendier er blevet fortsat, og det nye kompendium om »Råstoffernes markedsökonomi« nærmer sig sin afslutning.

4. *Jugoslavien.* En redegørelse for sidste års studietur til dette land er under udarbejdelse.

5. *Publikationer:*

Z. D. Lando under medvirken af en del studerende: Portugal som handelspartner, udgivet af Eksportinstituttet,

Z. D. Lando: Indiens sociale og erhvervsmæssige problemer, *Handelsvidenskabeligt Tidsskrift*, 1951, hefte 89—90,

Z. D. Lando: Messens salgsfremmende betydning, udgivet af Eksportinstituttet.

II. *Laboratorievirksomhed.*

1. *Vejledning af de studerende.* Den store tilslutning, studiet udenrigshandel også i det forløbne år har kunnet glæde sig ved, har navnlig givet sig udslag i det stigende antal besøg. Derimod er udlånene gået tilbage, idet Instituttet prøver på i højere grad end hidtil at henvise de studerende til den trykte litteratur som kildemateriale til deres studiekredsopgaver og mindre til opgavesamlingen.

Også H.A.-studerende har søgt Instituttet ved udarbejdelse af deres studiekredsopgaver, dels for at få vejledning med hensyn til kildemateriale, dels for at benytte vore samlinger.

De nedenfor omtalte læsekredse har i stor udstrækning gjort brug af Instituttet og i betydelig grad lagt beslag på dets leder ved undersøgelse af de dem opgivne emner.

2. *Læsekredse.* For at anspore de studerende til øget læsning og for at give dem lejlighed til indbyrdes drøftelse af læsestoffet er holdene inddelt i læsekredse.

Læsekredsene danner tillige arbejdsgrupper, der har til opgave i fællesskab at undersøge visse nærmere opgivne emner. Resultaterne af disse undersøgelser fremlægges på grundlag af en forud omdelt disposition af læsekredsens enkelte medlemmer i form af korte indlæg for det samlede hold. De underkastes da en indgående drøftelse, der af læreren afsluttes med en sammenfattende vurdering.

Denne form for »team-work« har været praktiseret i de sidste tre år og har i betydelig grad bidraget til at uddybe det i forelæsningerne gennemgæede stof samt i det hele taget til at forøge interessen for udenrigshandelens teoretiske og praktiske problemer.

Af de af læsekredsene i det forløbne år behandlede emner skal anføres:

Den oversøiske industrialisering og dens betydning for eksporten fra sekundære industrilande.

Strukturelle forskydninger i industrieksporten siden mellemkrigs-tiden.

Betingelser for oprettelse af filialer på udenlandske aftagermarkeder. Maskineksportens organisation i aktuel belysning.

USA's stilling i verdenshandelen set fra et markedsøkonomisk synspunkt.

De intra-europæiske kapitalinvesteringer i mellemkrigstiden og de ændringer, der er indtrådt i de europæiske landes investeringspolitik i efterkrigstiden.

USA's kapitalinvesteringer efter krigen set under økonomisk-politisk synsvinkel.

Kapitalinvesteringer i uudviklede lande set fra et eksportsynspunkt.

3. *Virksomhedsbesøg.* For at give vor teoretiske undervisning et virkelighedsbetonet supplement har vi også i det forløbne år arrangeret studiebesøg hos følgende virksomheder:

Scandinavian-American Nylon-Hosiery Company, Nærum.

Kockums mekaniska Verkstads A/B, Malmö.

Höganäs-Billesholm A/B, Höganäs.

Ny Maglemølle papirfabrik A/S, Næstved.

Ligesom ved tidligere besøg fik vi også her lejlighed til gennem samtaler med danske og svenske erhvervsudøvere at komme ind på økonomiske og kommercielle problemer. Således drøftede vi ved vort besøg på Nylonstrømpefabrikken (Scandinavian-American Nylon-Hosiery Company) med fabrikant Erik Andersen H.A., eksportchef Allan Petersen H.D. samt reklamechef Herman Jensen: Forholdet mellem hjemmemarkedet og eksporten samt aktuelle organisationsproblemer særlig ved salg til sydeuropæiske lande. — Hos Kockum i Malmö gav eksportchefen, herr J. R. Ljunggren, os en redegørelse for kontrahering om skibsbygning samt dennes finansiering, og sammen med kamrér N. H. Hallenborg diskuterede vi aktuelle shippingspørgsmål. — På Ny Maglemølle Papirfabrik fik vi et godt indblik i papirfabrikationens organisatoriske side, råstofindkøbet og færdigvarernes afsætning. Ved et tvangfrit samvær med kontorchef Bjarne Nielsen H.D., der havde tilrettelagt vort besøg, blev der givet os lejlighed til at drøfte spørgsmålet om hjemlige erstatninger for det importerede råemne samt en række andre produktions- og handelsspørgsmål vedrørende papir.

De udenrigshandelsstuderende aflagde i oktober 1951 besøg på udstillingen »Danmarks vej verden over« og i april 1952 på »International teknisk messe«, hvor de under lektor C. Johansens kyndige vejledning besøgte de udstillede maskiner, og hvor de tillige fik lejlighed til at få oplysninger om

det danske markeds forsyning med hjemmeproducerede og importerede værktøjsmaskiner samt om vor maskinindustri eksportveje og -former.

Ligesom i de foregående år blev også i det forløbne studieår forelæsningsrækken over transportvæsen afsluttet med et besøg på M/S Kristina Thordén, hvor prokurist Jens Kristiansen, fa. Lehmann jun., gav os en redegørelse for »Skibet som transportmiddel«. Ved denne lejlighed kom tillige aktuelle shippingproblemer på tale.

Studierejsen til Jugoslavien, som er omtalt andet steds i årsberetningen, blev tilrettelagt af Eksportinstituttet.

4. *Dimittenderne og Instituttet.* Som følge af vor eksports intensivering har tidligere dimittenders besøg på Instituttet været meget livligt. Dels søgte de vejledning ved tilrettelæggelse af markedsundersøgelser, dels gjorde de flittig brug af vort indeks og vore samlinger. Instituttet har også været adskillige af dem behjælpeligt med planlægning af orienteringsrejser til oversiske markeder i Sydamerika, det mellemste og det fjerne østen.

Dimittender, der har deres virke i udlandet har stået i brevlig kontakt med os, ligesom de har benyttet deres ophold i hjemlandet — det være sig på ferie eller i forretningsøjemed — til igennem besøg at delagtiggøre os i deres erfaringer.

På samme måde har de hjemmeværende dimittender stillet deres viden og erfaringer til Instituttets rådighed.

Kontakten med dimittenderne virker meget befrugtende på Instituttets arbejde, idet de både supplerer og korrigerer vort kendskab til udenrigshandelens praktiske forhold.

5. *Udlån og besøg.* I det forløbne år har udlånenes antal beløbet sig til 5585 imod 6692 i 1950/51. Besøgenes antal udgjorde sidste år 3634 imod 2002 i det foregående år.

III. Emneregistreringen.

Det er stedse større brug, de studerende såvel som dimittenderne gør af Instituttets tidsskriftindeks.

Af budgetmæssige grunde har vi ikke kunnet udvide omfanget af tidsskrifter, og vor emneregistrering omfatter derfor de samme løbende publikationer som i de to foregående år nemlig:

Aussenhandelsdienst,	Foreign Trade,
Chamber of Commerce Journal,	Neue Züricher Zeitung,
Economist,	Norges Utenrikshandel,
Export,	Review of Industry og
Foreign Commerce Weekly,	Wirtschaftliche Mitteilungen.

Antallet af skrevne kartotekkort andrager for det forløbne år ca. 5000. Vor kartotekbestand omfattende årene fra og med 1950 udgør ca. 13.000

kort. Kortene over den foregående tid er arkiveret, men er stadig tilgængelige.

IV. Instituttets arbejde udadtil.

Efter hjemkomsten fra studierejsen til Jugoslavien blev rejseholdet inviteret til en sammenkomst i »Dansk-Jugoslavisk Forening«, hvor rejselederen og de studerende berettede om oplevelser og erfaringer. Rejselederen indledede med et foredrag over: »Den horisontale demokratisering og finansreformen i Jugoslavien«.

I en noget udvidet form blev samme emne behandlet i Handelsklubben, hvor der blev rig lejlighed til at drøfte både de politiske, sociale og økonomiske forhold under det kommunistiske regime i Jugoslavien. Denne sammenkomst foregik som »panel-diskussion« mellem rejselederen og de studerende, og den efterfulgtes af en diskussion med klubbens medlemmer.

Instituttets leder holdt tale ved åbningen af international messe 1952 om »Messens salgsfremmende betydning«.

Instituttet er i det forløbne år mere end nogensinde før blevet benyttet af udenforstående erhvervsfolk, importører og eksportører, til at skaffe sig oplysninger om spørgsmål vedrørende udenrigshandel.

Som fremhævet i forrige årsberetning besvarer man principielt kun de spørgsmål, der falder inden for Instituttets teoretiske arbejdsområde. Alle andre forespørgsler bliver henvist til de pågældende offentlige institutioner eller erhvervsorganisationer.

V. Instituttets samlinger.

I det forløbne år er Instituttets samlinger blevet forøget med en del nye udenlandske publikationer.

Opgavesamlingen er vokset med 204 studiekredsarbejder. Bestanden fra og med 1940 udgør 1471 opgaver.

Regnskabslaboratoriet.

Regnskabslaboratoriet har i årets løb fortsat sit arbejde inden for de områder, der er tilknyttet fagene regnskabsvæsen og revision.

Der er af Regnskabslaboratoriets leder og medarbejdere publiceret følgende afhandlinger og artikler:

Palle Hansen: Redaktør af »Håndbog i regnskabsvæsen«, 1.000 sider, Kbhvn. 1952.

Palle Hansen: Årsoverskudets beregning (»Håndbog i regnskabsvæsen«, side 139—167).

Palle Hansen: Analyse af årsregnskabet (»Håndbog i regnskabsvæsen«, side 433—458).

Palle Hansen: »Griber vi rationaliseringen rigtigt an?« (»Arbejdsgiveren«, nr. 20, 15/10 1951).

Palle Hansen: »Den personlige kontakt mellem gruppemedlemmer vigtigst i Erfa-arbejdet« (»Textil«, nr. 20, 17/5 1952).

Egon Andersen: Omkostninger og deres regnskabsmæssige behandling (»Håndbog i regnskabsvæsen«, side 565—590).

Egon Andersen: Afskrivninger (»Håndbog i regnskabsvæsen«, side 709—731).

Arbejdet med ovennævnte »Håndbog i regnskabsvæsen« har lagt overvejende beslag på Regnskabslaboratoriets indsats i det forløbne år. Håndbogen udkom i marts 1952 og har vist sig at dække et stort behov i praksis såvel i Danmark som i Norge, ligesom det kan oplyses, at håndbogen vil fremkomme i delvis nybearbejdet udgave i Sverige under titlen: »Handbok i redovisning« med økonomichef Harald Bernström og docent Palle Hansen som redaktører. Udgivelsen af denne bog synes derfor at bekræfte rigtigheden af, at Handelshøjskolen foruden sin teoretiske forskning og derfra flydende publikationsvirksomhed på visse områder bør tjene direkte praktiske formål, når det haves for øje, at sådanne publikationer forener kravet om kvalitet i både teoretisk og praktisk henseende. Håndbogen er blevet til gennem et samarbejde med 27 medarbejdere, der for størstepartens vedkommende har handelshøjskoleuddannelse, jfr. nedenstående oversigt:

Egon Andersen H.A. & H.D.,
 Tage Andersen H.D.,
 J. E. Berthelsen H.D.,
 Torben Carlsson H.A. & H.D.,
 Palle Hansen H.D.,
 Jon Hartmark handelskandidat, Norges Handelshøyskole,
 Egon Helshøj H.A. & H.D., M.B.A., Harvard,
 Aage Housted H.D.,
 Aage Jensen,
 A. Krogh Jensen H.D.,
 Joachim Jensen H.D.,
 K. B. Jensen H.D.,
 K. G. Jensen H.D.,
 Olav Harald Jensen, handelskandidat, Norges Handelshøyskole,
 Gunnar Jørgensen H.D.,
 Axel Larsen H.D.,
 Ottomar Loff, cand. merc.,
 Sven Mørup Madsen H.D.,
 Willy Madsen H.D.,
 Frank Metzloff, cand. oecon.,

Leo Olsen,
 J. Riis Pedersen, cand. oecon.,
 Willy Schmidt H.A.,
 Poul Seier-Petersen H.D.,
 Leif H. Skare, handelskandidat, Norges Handelshøyskole,
 V. Langwithz Smith H.D.,
 A. Høiriis Sørensen H.D.

Ved sekretærarbejdet har medvirket laboratoriets assistent Egon Andersen H.A. & H.D. og statsaut. revisor Aksel Krogh Jensen H.D. I redaktionsarbejdet har endvidere medvirket laboratoriets assistent Flemming Jensen H.A. og Erling Grende H.A.

Sammen med lektor Bjarke Fog har docent Palle Hansen ledet undersøgelsen af butikshandelens økonomi for året 1951 efter opfordring af »De danske handelsforeningers Fællesorganisation«; herom henvises til særskilt beretning for »Detailhandelens regnskabsundersøgelse«.

Laboratoriets assistent, Flemming Jensen har ved årets slutning fået orlov for i eet år at drive studier ved Stanford University, Californien.

Regnskabslaboratoriet har fortsat sit arbejde med indkaldelse, katalogisering og arkivering af offentliggjorte årsregnskaber. Samlingen omfatter nu: 7.100 regnskaber fra ialt 806 virksomheder, der fordeles på følgende virksomheder:

168 handels- og industrivirksomheder	med	2.207	regnskaber
47 dampskibsselskaber	»	522	—
226 banker og sparekasser	»	2.393	—
58 forsikringsselskaber	»	491	—
29 kredit- og hypotekforeninger	»	416	—
79 udenl. industri- og handelsvirksomheder . .	»	289	—
184 udenl. banker	»	721	—
8 andelsselskaber	»	37	—
5 velgørehedsinstitutioner	»	9	—
2 andre selskaber	»	15	—

I årets løb er tidsskriftindexet for artikler om regnskabsvæsen og revision bragt a jour indtil 1/1 1952. Der er til tidsskriftindexets abonnenter udsendt 189 indexkort.

Laboratoriets opgavesamling er forøget med opgaver givet ved diplomprøven og afgangsprøven fra det erhvervsøkonomiske grundstudium og prøven for statsautoriserede revisorer.

I det forløbne år har Regnskabslaboratoriet været ledet af docent Palle Hansen. Som medarbejdere har virket assistent Egon Andersen H.A. & H.D. samt Flemming Jensen H.A.

Instituttet for salgsorganisation og reklame.

I. Den almindelige virksomhed.

I lighed med de foregående år har instituttets arbejde især koncentreret sig om følgende opgaver: 1) at virke som organ for forsknings- og publikationsvirksomhed inden for det afsætningsøkonomiske område, 2) at arbejde som en servicecentral for de studerende ved Handelshøjskolen, specielt med henblik på studiearbejdet, 3) i et vist omfang at virke som fordelingscentral for oplysninger til det praktiske erhvervsliv og 4) at være formidlingsorgan for det arbejde, som udføres ved tilsvarende udenlandske institutter og institutioner.

II. Forsknings- og publikationsvirksomheden.

1. Afsluttede og publicerede afhandlinger.

I løbet af efteråret 1951 afsluttede professor *Max Kjær Hansen* arbejdet på Afsætningsøkonomi II. Afsætningsøkonomi I, som udkom i 1950, koncentreredes om en behandling af de efterspørgselsteoretiske problemer, som kræves lært ved 1. del af Handelshøjskolens diplomprøver. Dette medførte imidlertid, at de studerende såvel under H.A.-studiet som under 2. dels H.D.-studiet i salgsorganisation og reklame savnede et grundlag for gennemgangen af salgsmkostninger, salgspolitik og salgsteknik. Dette stof dækkes nu af Afsætningsøkonomi II. — Bogen falder i tre hovedafsnit, der behandler henholdsvis Salgsmkostningerne, Salgspolitikken og Salgsteknikken.

Afsnittet om salgsmkostninger tager sit udgangspunkt i en principiel fastlæggelse af salgsarbejdets grundlag og former, hvorefter afsætningsomkostningernes begreb fastlægges. Derefter gennemgås de egentlige salgsmkostningers bestemmelse, deres struktur, udvikling og samfundsøkonomiske og driftsøkonomiske betydning, hvorefter der foretages en opgørelse over salgs- og afsætningsomkostningernes konkrete højde.

Salgspolitikken grundlag og former diskuteres som indledning til næste hovedafsnit, der yderligere behandler varepolitikken, branchedelingen og moderne branchedelingsprincipper. Efter en gennemgang af kunde- og varepolitikken afsluttes afsnittet af en principiel gennemgang af konkurrencepolitikken.

I tredje hovedafsnit indledes med en generel redegørelse for salgsteknikkens placering og inddeling, som opspalter salgsteknikken i de tre hovedfunktioner: Reklamen, markedstilpasningen og det gennemførende salgsarbejde. I resten af afsnittet gennemgås underfunktionerne til disse tre.

Afsætningsøkonomi I og II skulle derefter tilsammen dække det afsætningsøkonomiske fagområde, således som det doceres ved Handelshøjskolen.

I løbet af de første måneder i 1952 udarbejdede cand. polit. *Arne Rasmussen* til brug som diskussionsgrundlag ved et møde i »økonomie-licentiatseminariet« ved Handelshøgskolan i Stockholm et mindre arbejde med titlen: »Monopolistisk konkurrence og workable competition«. Afhandlingen, som er duplikeret, og som udsendtes fra instituttet i april 1952, diskuterer, hvorvidt den monopolistiske konkurrence er en hindring for eksistensen af effektiv konkurrence, eller om den måske endog er et skridt på vejen mod gunstige markedsformer. I denne forbindelse undersøges de i den pågældende litteratur opstillede målsætninger for workable competition, ligesom den fuldkomne konkurrences stilling i problemet underkastes en nærmere analyse.

2. Mindre, publicerede undersøgelser.

En række mindre undersøgelser, som er udarbejdet på instituttet eller i tilknytning hertil, er ligesom de foregående år offentliggjort i tidsskriftet »Det danske Marked«, der stadig fungerer som instituttets organ. Af sådanne afhandlinger kan nævnes: »Interne beliggenhedsproblemer i detailhandelen«, »Monopolitendensen i den skandinaviske industri«, »En beskæftigelsesundersøgelse på samplingsbasis«, »Driftsøkonomiens stilling og problemer ved de nordiske handelshøjskoler«, »Kodakdoktrinen«, »Om dr. oecon. Vagn Madsens variabilitetsprincip«, »Offentlige indgreb mod privat konkurrenceregulering i Skandinavien«, »Den danske presses seneste oplagsudvikling«, »Erfaringer fra arbejdet med gennemførelse af efterspørgselsanalyser«, »Indkøbsøkonomi og indkomstbegrebet«, »Butiksantal og butiksløjforhold i hovedstaden«, »Litt om målinger, klassificering og skalaundersøkelser innenfor sosialvidenskapene«, »Teoretisk fastlæggelse af optimal pris og optimal reklame« og »Immigration til Sydamerika«. I forbindelse med omtalen af »Det danske Marked« kan nævnes, at tidsskriftet af professor Roy W. Jastram, University of California, Berkely, U. S. A., fik tilladelse til at bringe en oversættelse af en artikel i The Journal of Business of The University of Chicago, 1950. Artiklen bragtes i »Det danske Marked« 1952, side 65—79 under titlen: »Udviklingslinier i reklamebudgetteringen«. Endvidere har professor, dr. polit. F. Zeuthen i tidsskriftet offentliggjort en afhandling: »Lidt om økonomisk handlemåde og om reaktioner over for offentlige og private reguleringer«, 1951, nr. 3 side 129—135.

3. Afsluttede, men ikke publicerede afhandlinger:

Som omtalt i beretningen for 1950/51 har instituttet optaget et arbejde med gennemførelsen af empiriske efterspørgselsanalyser. Formålet med disse er at foretage opgørelser over udviklingen i forbruget af en vare og på basis heraf at forsøge at bestemme de forskellige efterspørgselsdeterminanters indflydelse på den afsatte mængde. Den påbegyndte efterspørgselsanalyse for cigaretter er afsluttet og ligger ved beretningsperiodens udløb færdigtrykt. Gennem analysen har det været muligt at vise, at de to væsentligste

efterspørgselsdeterminanter har været prisen og købevanerne. Disse sidste, som gennem årene har givet sig udtryk i en stadig stigende trend, betød før krigen, at gennemsnitsforbruget per mulig cigaretforbruger (det vil sige per indbygger over 15 år) steg med ca. 30 cigaretter om året. Denne trend-tilvækst synes i efterkrigsårene at være steget væsentligt, vel især på grund af den omlægning af rygevanerne, som forårsagedes af krigstidens mangel-situation. De prisforhøjelser, som på grund af eksorbitante afgiftsforhøj-elser er foretaget under normale forsyningsforhold, har haft en chokvirk-ning på forbruget, som hver gang har reageret stærkt i nedadgående ret-ning. Derefter har den normale trend-tilvækst fortsat fra det nye begyndel-sesforbrug. Undersøgelsen afsluttes af en prognose om udviklingen for de nærmeste år, og i denne forbindelse diskuteres mulighederne for nye af-gifts- og prisforhøjelser. På basis af de foretagne elasticitetsberegninger, samt en teoretisk model over virkningerne af en afgiftsforhøjelse vises, at sandsynligheden for yderligere forhøjelser er ringe.

I løbet af beretningsperioden har instituttet foretaget en undersøgelse over udgifterne til vinduesreklame i Danmark. Ved opgørelsen af de dan-ske reklameudgifter i 1948, som blev foretaget i »Reklameforbruget i Dan-mark« (København 1949), medregnedes de indirekte omkostningers, blandt andet vinduernes, andel i huslejen ikke under vinduesreklamen, samtidig med at opgørelsen over de direkte omkostninger hvilede på relativt løse vurderinger. Ud fra stærke ønsker fra det praktiske erhvervslivs side og den erkendelse, at vinduesreklamen er detailhandelens væsentligste reklame-middel, og at en fuldstændig opgørelse af reklameforbruget i Danmark derfor ikke er foretaget, før en dybtgående analyse af omkostningerne til vinduesreklamen er tilendebragt, påbegyndte instituttet en special-analyse af dette problem. Ved beretningsperiodens udløb foreligger undersøgelsen i korrektur. — Specificeret materiale over lejeomkostninger og udgifter til de forskellige dele af vinduesreklamen har det kun været muligt at frem-skaffe for Storkøbenhavns vedkommende. Den detaljerede analyse koncen-treres derfor om detailhandelen i dette geografiske område, hvorefter re-sultaterne fra denne undersøgelse søges overført på detailhandelen i hele landet. Af undersøgelsens resultater kan nævnes, at den samlede udgift til vinduesreklame i Storkøbenhavn i 1951 er opgjort til ca. 61 millioner kroner, hvoraf vinduernes andel i huslejen beslaglægger 9,1 millioner kroner. Af de mest aktive foranstaltninger kan det nævnes, at dekoratørlønnen beslag-lagde 11,6 millioner kroner, og vindueskasserne 10,0 millioner kroner. Vin-duesreklameudgifterne for de forskellige typer af forretninger kan anskue-liggøres ved at nævne, at udvalgsvarerforretningerne gennemsnitligt an-vendte knap 5.000 kroner pr. forretning og 2.200 kroner pr. vindue, medens de samme tal for dagligvareforretningerne gennemsnitligt var 1.400 kroner og 1.000 kroner. Under hensyntagen til antallet af forretninger i Storkø-benhavn og i det øvrige land, detailhandelens forskellige struktur i de to

områder, samt endelig den forskellige afsætnings- og konkurrencesituation i de to områder, er det samlede vinduesreklameforbrug i Danmark vurderet til ca. 115 millioner kroner. Til sammenligning tjener, at det største reklame-middel efter opgørelsen i »Reklameforbruget i Danmark«, nemlig averteringen, i 1948 beslaglagde ca. 90 millioner kroner, og at det samlede reklameforbrug udgjorde små 160 millioner kroner.

Salgschef *Børge G. Christensen* H.A. og H.D., som varetager undervisningen i salgskontrol under H.D.-studiet i salgsorganisation og reklame, har udarbejdet en lærebog i salgskontrol, som ved beretningsperiodens slutning foreligger delvis færdig i manuskript. Bogen forventes udsendt i løbet af efterårssemestret 1952.

Docent *Ejler Alkjær*s lærebog i beliggenhedslære (»Erhvervslivets Beliggenhedsproblemer«, København 1945), som indgår i Handelshøjskolens skriftrække: Driftsøkonomiske Hovedproblemer — har været udsolgt gennem et par semestre. Der er derfor udarbejdet en ny udgave, som ved beretningsperiodens udløb foreligger i manuskript. Bogen, som er en hel omarbejdelse af 1. udgaven, foretager en ajourføring af beliggenhedsteorien, og de interne beliggenhedsproblemer har fået en selvstændig plads i gennemgangen. Bogen vil blive offentliggjort i løbet af efterårssemestret 1952.

4. Igangværende undersøgelser.

Efter afslutningen af efterspørgselsanalysen af cigaretforbruget i Danmark har instituttet påbegyndt analyser af efterspørgselsforholdene for radioer på det danske marked og for dagblade og dagbladsannoncer i København. Begge analyser rejser nye metodologiske problemer, som må løses, inden undersøgelserne kan føres til en afslutning. I denne forbindelse kan specielt nævnes, at efterspørgselsanalysen af radioforbruget må arbejdes med to forskellige efterspørgselsgrupper, nemlig dels den som køber radioer første gang og dels den, som køber for at erstatte udslidte apparater. På forhånd må der forventes betydelige forskelle i de to grupperes følsomhed over for efterspørgselsdeterminanterne (herunder specielt over for indkomstvariationer). Allerede de rent præliminære undersøgelser har vist, at disse undersøgelser — på samme måde, som analysen af cigaretefterspørgselen — vil bidrage væsentligt til vor efterspørgselssteoretiske viden, ligesom de forhåbentlig vil give et grundlag for den praktiske salgspolitik på de to varemarkeder. *Lærebogen i afsætningsøkonomiens psykologiske problemer* (Asgar Langkjær: Salgspsykologi, København 1943), som anvendes inden for H.D.-studiet i salgsorganisation og reklame, er udsolgt. Denne lærebog var i vidt omfang lagt an på at analysere det psykologiske aspekt af selve salgsprocessen såvel det forberedende salgsarbejde (reklamen), som det gennemførende salgsarbejde (salgspåvirkningen ved selve salgshandlingen). Efter instituttets opfattelse er dette synspunkt så ensidigt, at det forhindrer en frugtbar udbygning af konsumentteorien.

Instituttet har derfor besluttet at erstatte den hidtidige lærebog med en bog om konsumenternes behovsstruktur og forbindelsen mellem denne og konsumenternes forbrug. Den økonomiske teori, som i et vidt omfang har taget behovene som givne størrelser, kan specielt — for så vidt angår afsætningsøkonomien — ikke udbygges rationelt uden en nærmere forståelse af konsumenternes indstilling og reaktioner. Gennem en sammenstilling af vor viden om konsumenternes forbrugs- og købevaner samt de almindelige erfaringer om menneskenes psykologiske reaktioner og behov er det målet at nå et skridt i retning af behovenes indbygning i den økonomiske teori.

Til løsning af dette problem, der i høj grad er et pionerarbejde, er der startet et samarbejde mellem lektor, mag. art. *Asgar Langkjær* og cand. polit. *Karen Gredal*, som allerede har foretaget forskellige arbejder inden for dette område. Det forventes, at den nye bog vil kunne foreligge i manuskript ved efterårssemestrets udgang.

De i sidste institutberetning omtalte undersøgelser over *pladsudnyttelsen i københavnske gader* samt over *mærkevare-reklameringen* på det danske marked er blevet videreført. Nogle af resultaterne fra annonceringsundersøgelserne vil blive indarbejdet i de igangværende efterspørgselsanalyser, medens gadeanalyserne bearbejdes med en selvstændig publikation for øje.

III. Servicearbejdet.

Samlingen af praktisk materiale og à jourføring af kartotekerne, der anvendes som studiemateriale og som informationsgrundlag for erhvervsfolk, er videreført.

Ved siden af det materiale, som de studerende kan finde i samlingerne og kartotekerne, har instituttet udført en ret omfattende virksomhed i retning af litteraturvejledning både med henblik på de studerendes almene læsning og på litteratur til studiekredsbesvarelser.

Samarbejdet udadtil er blevet fortsat og udvidet, således at instituttet nu står i regelmæssig forbindelse med de førende institutter og institutioner først og fremmest i Norden, men også i det øvrige Europa og U. S. A., som arbejder inden for den afsætningsøkonomiske forskning og formidling.

IV. Instituttets organisation.

Professor *Max Kjær Hansen* har som hidtil været instituttets leder, og cand. polit. *Arne Rasmussen* dets faste assistent. Som løs forskningsassistent har endvidere også cand. polit. *Helge Bov* virket. Docent *Ejler Alkjær*, lektor *Per Boesen* og salgschef *Børge G. Christensen* H.A. og H.D. har benyttet instituttet som arbejdsplads og deltaget i løsningen af en del af dets opgaver. Nuværende og tidligere studerende har i nogen udstrækning arbejdet på instituttet og bidraget til gennemførelsen af enkelte undersøgelser. Som instituttets sekretær har fru *Ingrid Knudsen* varetaget det praktiske arbejde i forbindelse med den udførte virksomhed.

Sproglaboratoriet.

Sproglaboratoriet har fortsat sit arbejde med indsamling og ordning af ordbogsmateriale og grammatiske optegnelser samt med forberedelse, udarbejdelse og mangfoldiggørelse af undervisningsmateriale. Disse samlinger står til de studerendes disposition i Laboratoriets åbningstider og benyttes desuden regelmæssigt af vore translatørstuderende, idet en del af undervisningen har været henlagt til dette lokale. Håndbogssamlingen er blevet ført à jour med nye hjælpemidler. Der er i årets løb besvaret adskillige telefoniske forespørgsler fra korrespondenter, translatører og erhvervsfolk.

Laboratoriet ledes af docent, dr. phil. Poul Høybye, som tillige forestår de franske og italienske samlinger, medens de engelske forestås af lektor, cand. mag. Børge Maaløe og de tyske af lektor, cand. mag. Verner Larsen.

Som fast assistent fungerer stud. mag. frk. Karen Schibbye.

Det iberø-amerikanske Institut.

Instituttets arbejde fortsattes ad de samme linier som året før, d. v. s. indenfor de grænser, som personale og budget sætter. Den adgang, som studerende og andre har til Instituttets dagblade, tidsskrifter og bøger, har vist sig at være nyttig og stimulerende, og udlånet af bøger, omend endnu beskedent, er procentvis steget stærkt. Bogsamlingen er i årets løb forøget med ca. 400 numre, der bortset fra enkelte køb er modtaget som gaver fra forskellige institutioner samt forlag, danske og udenlandske. En enkelt donation på 100 bind, der endnu beror i den danske legation i Bs. Aires, var fra de 2 hold unge, argentinske ingeniører, hvis besøg i Danmark i 1951 og 1952 tildels blev tilrettelagt af Instituttets leder. — Sprogkartoteket er blevet forøget med ca. 4000 kort og omfatter nu 25.000 kort. — Den traditionelle iberø-amerikanske uge gjaldt i 1952 *Republikken Chile*, hvis herværende minister, herr Harry Wessel, overværede foredragene og udbad sig manuskripterne til oversættelse for videresendelse til sin regering. I ugens løb afholdtes følgende foredrag:

1. »Chiles natur« ved docent, dr. phil. Aage Aagesen,
2. »Rids af Chiles historie« ved lektor, translatør Lorenzo Aabye,
3. »Økonomiske problemer i Chile« ved professor, dr. polit. Carl Iversen, og
4. »Chiles erhvervsgeografi« ved docent, dr. phil. Aage Aagesen.

Af andre foredrag og møder, afholdt i samarbejde med Ibero-amerikansk Klub i København, var et tituleret »De spørger — eksperterne svarer«, omfattende Argentina, Chile, Uruguay og Bolivia (»El Bloque Austral«) i Studenterforeningen, d. 14. nov. 1951, og et andet »Er det morsomt at læse spansk«, d. 9. jan. 1952, ved translatør Arne Kofoed, assisteret af to spaniere.

Den 21. nov. 1951 holdt fuldmægtig i Udenrigsministeriet E. Gersdarff Korsgaard et foredrag om »Danmarks samhandel med Argentina«. Medarrangør var her Den Dansk-Argentinske Forening i København.

I slutningen af marts og begyndelsen af april holdt dr. phil. H. Brøndsted fire forelæsninger over emnet »Det spanske væld i Amerika« (de spansk-amerikanske samfunds opståen og deres udvikling indtil løsrivelsen), der allerede d. 7. april 1952 fulgtes af et foredrag på spansk, »Nye fortolkninger af Don Quijote og Don Juan myterne«, ved professor, dr. phil. Francisco Sánchez Castañer fra universitetet i Valencia.

Instituttet modtog i årets løb adskillige besøg af såvel private som officielle personer fra ind- og udland, ligesom man fra Instituttets side har bestræbt sig for at opretholde kontakten med f. eks. de spansk- og portugisisktalende landes herværende repræsentationer. Som eksempel kan nævnes et besøg af Pater Fco. Xavier Mejía, der som udsending for FN var i Danmark for at studere andelsbevægelsen, og som man til hans store glæde var i stand til at forsyne med en ret omfattende ikke-trykt oversigt på spansk over emnet.

Fra den spanske minister, Sr. Juan García Ontiveros modtog Instituttet 3 eksemplarer af klassiske spanske værker, der ved årsafslutningen blev overrakt årets to fremmeligste studerende i spansk.

Den argentinske chargé d'affaires, Sr. René Lawson, anmodede i marts Instituttet om at udpege en studerende ved Handelshøjskolen, der sammen med tre andre fra forskellige af Universitetets fakulteter som den argentinske regerings gæster i april måned skulle overvære indvielsen af den nye studenterby i Bs. Aires. Rejsen skete med fly tur-retur, og opholdet i Argentina strakte sig over en måned. Efter samråd med De studerendes Råd udpegedes translatorstuderende Jørgen Roikjær.

Af andre karakteristiske træk af Instituttets virksomhed kan nævnes, at et herværende forlag søgte og fik vor hjælp til ud af Instituttets billedmateriale at vælge materiale med henblik på fornyelsen af illustrationer i skoletekstbøger, — samt en henvendelse fra et foretagende i Bs. Aires om at blive sat i forbindelse med danske filmsproducenter med henblik på import af danske films.

Løvrigt fortsætter man med at forsyne Pan American Union's Bibliographical Review med de oplysninger og årlige oversigt, man som dettes danske korrespondent har forpligtet sig til, ligesom man med institutterne i Göteborg og Stockholm har udvekslet biblioteksfortegnelser, bl. a. med henblik på eventuelle byttetransaktioner.

Instituttet har fortsat sin virksomhed for udbredelsen af spansk og portugisisk. Med års mellemrum har dets leder siden 1937 gentaget sine opfordringer til Statsradiofonien om at optage spansk i sprogundervisningen, og kort tid efter, at Instituttet i foråret 1952 havde gjort Statsradiofonien opmærksom på, at Danmarks korrespondance med de spansktalende lande i

henhold til Postvæsenets statistik var godt 17 gange så stor som med Sovjetunionen (russisk blev taget op af Statsradiofonien straks efter befrielsen), bekendtgjorde programudvalget, at man fra nytår 1953 ville udvide sprogundervisningen med spansk. Dette vil antagelig betyde en øget tilgang af spanskstuderende til Handelshøjskolen og de sprogskoler, der allerede giver undervisning i sproget.

Endvidere har lederen på grundlag af undersøgelser af spanskundervisningens status i U. S. A., England og Sverige udarbejdet et forslag til Undervisningsministeriet til overvejelse af muligheden for at optage spansk som alternativt fag i nogle gymnasier her i landet.

Det skal i denne forbindelse blot nævnes, at antallet af spanskstuderende ved indeværende skoleårs begyndelse i forhold til ifjor er steget med 18 %, fra 166 til 196.

Med hensyn til portugisisk, der med den rivende udvikling i Brasilien bliver mere og mere aktuelt, skal her blot nævnes, at den første eksamen i portugisisk (2-årigt kursus) blev afholdt på Handelshøjskolen i juni 1952, og at den første korrespondentklasse nu er åbnet med begyndelsen af det nye skoleår.

R u s f e s t e n .

Rusfesten afholdtes den 3. november. Årets rustale blev holdt af fabrikant, dr. Svend Heineke H.A. En repræsentant for russerne, Thor Minor Hansen, takkede for modtagelsen på skolen.

Å r s f e s t e n .

Undervisningsåret sluttede den 20. juni 1952 med en årsfest, hvor foreningens formand, direktør Paul Tillge, og professor Christen Møller talte. Professor, dr. Max Kjær Hansen holdt en forelæsning om »Markedsforskningens opgaver og praktiske betydning« (se side 7).

H. A. S a m m e n s l u t n i n g e n

har i det forløbne år arrangeret følgende foredrag, virksomhedsbesøg m. m.:

Besøg på Telefonhuset.

Besøg på A/S Columbaseballage med efterfølgende forevisning af film på Handelshøjskolen.

Direktionssekretær Knud Petersen: Olie — en verdensøkonomisk faktor. Foredraget blev efterfulgt af farvefilm.

Endvidere har der været arrangeret en bridgeaften og en propagandaaften med de studerende, ved hvilken lejlighed kontorchef L. Helweg-Larsen talte.

H.A. Sammenslutningen arrangerede sammen med Handelshøjskolen den 3. november 1951 årets rusfest. Rustalen blev holdt af H.A. Sammenslutningens tidligere formand, fabrikant Svend Heineke, som i 1951 kunne fejre sit 25 års dimittendjubilæum.

Samarbejdet mellem de nordiske søsterorganisationer er fortsat under Nordiska Civilekonom Förbundet, hvis formand er direktør, civilingeniør G. S. Schnedler. N.C.F. afholdt i dagene 26.-30. august 1951 sin II Nordiske Civiløkonom Kongres i Helsingfors under protektion af Finlands præsident Juho Paasikivi. Foredrag og diskussioner blev holdt på den ny-opførte finske handelshøjskole under fællestitlen »Norden i verdenshandelen«. Fra dansk side blev der i det meget omfangsrige program holdt foredrag af professor P. Nyboe Andersen om »Verdenshandelens liberalisering« og af direktør Bernh. Baaring om »Vekslede råvareprisers indflydelse på erhvervsvirksomhedernes økonomi«.

Den III Nordiske Civiløkonom Kongres vil finde sted i Göteborg i august 1953.

I H a n d e l s v i d e n s k a b e l i g S t u d i e k l u b

har der i årets løb været afholdt følgende foredrag:

- Kontorchef fru Rigmor Skade: Pristallet og dets opbygning.
- Statsaut. revisor V. Spang-Thomsen: Skatteproblemerne i forbindelse med erhvervsvirksomheders regnskabsafslutning.
- Direktør J. Hassing-Jørgensen: Spekulation.
- Lektor, kontorchef, cand. jur. C. Helkett: Aktuelle skatteproblemer.
- Statsaut. revisor Aage Nielsen: Reserver og deres anvendelse.

Handelsvidenskabelig Studiekлубs medlemsantal androg ved årets slutning 1.202 medlemmer.

Af Handelsvidenskabeligt Tidsskrift er udsendt de to sidste hæfter af årgang 15, hæfterne nr. 87-88 og 89-90, samt første hæfte af årgang 16, hæfte nr. 91-92.

F o r s i k r i n g s k l u b b e n

har i årets løb afholdt følgende møder:

- Forstander Lars Pedersen: Tal — så tilhørerne lytter!
- Civilingeniør H. Cortsen-Møller: Prevention is better than cure.
- Stiftsprovst Paul Brodersen: I kamp for en ny verden — om Caux og Moralsk Oprustning.
- Rundbordsmøde om sparekassebog og livsforsikringspolice med cand. mag. fru Lis Bakander, direktør, cand. act. Kaj Christensen, lektor, cand. polit. Poul Winding og kontorchef Eigil Sørensen som indledere.
- Direktør, cand. act. Erik v. d. Hude: Nogle indtryk fra U.S.A.
- T.I.A. — panelmøde med følgende ved panelet: sekretær Oluf Jørgensen HD., forsikringsinstruktør Ernst Willumsen HD., afdelingschef Preben Christensen HD., afdelingschef E. Schøller-Larsen HD., afdelingschef B. Schou-Nielsen HD., og afdelingschef Johannes Pedersen. Ved panelet sås endvidere Industrirådets to institutledere, ingeniør Poul A. Roswall og cand. mag. R. S. Matthiesen.
- Underdirektør Ove-Petersen: Søforsikring for ikke-søforsikringsfolk.
- Den nye studieplans afsnit om undervisningen i de enkelte branchers særlige

forhold ved underdirektør, mag. scient. M. Lublin, dispachør, cand. jur. Sven Stage og underdirektør, cand. jur. Johs. Wogelius Nielsen HD.

Derudover har der været afholdt talerkursus, hvori 78 medlemmer har deltaget samt ny studiekreds i T.I.A.-træning (program II, arbejdsforhold). Endvidere har klubben aflagt besøg på Silvan, Stovvaskeriet i Søborg og Medicinsk-anatomisk Institut.

Forsikringsklubben tæller nu 470 medlemmer.

I B a n k k l u b b e n

har der været afholdt følgende foredrag i årets løb:

Direktør, cand. polit. G. E. Riemann (Nordisk Livsforsikringsaktieselskab af 1897): Om værdifaste pengeanbringelser.

Prokuristerne A. Buch-Nielsen HD. og K. Høegh Hansen HD.: By Jupiter og Money at Work (2 film).

Direktør, cand. polit. Kristian Møller: De billige penge på sygelejet.

Forfatteren, revisionschef Johs. Smith: Har bankerne goodwill?

Ved sæsonens udgang havde klubben 130 medlemmer.

R e k l a m e k l u b b e n s

medlemstal er siden sidste års generalforsamling forøget med det nye hold på 18 mand, og klubben tæller nu ialt 218 medlemmer.

Foruden generalforsamlingen har der været afholdt følgende møder og arrangementer:

I fortsættelse af generalforsamlingen fortalte direktør Elmar Sørensen om Propaganda for noget sjovt.

Salgschef P. Mogensen: Service i en servicefattig tid.

Announcedirektør Mogens Kaarøe: Annoncesalgsteknik.

Direktør J. Hassing-Jørgensen: Spekulation. Arrangeret i forbindelse med Fællesrådet.

Julemøde. Causeri af Piet Hein.

Direktør Leif Holbæk-Hansen: Irrationelle betragtninger over rationaliseringsbestræbelserne.

Salgschef Werner Larsen: Visual aid i salgsarbejdet.

Prof., dr. oecon. P. Nyboe Andersen: Aktuelle økonomiske problemer.

Diskussionsmøde med Handelsklubben: Kan grossisten undværes?

Reception for de nye HD.ere 1952.

Af andre arrangementer kan der nævnes, at der i februar-april afholdtes en studiecirkel »Salgs- og reklamearbejdet under konkurrencens genoplivelse« under ledelse af Børge Christensen.

Til medlemmerne er udsendt et stencileret referat af sidste års studiecirkel »Sælgeren og salgsledelsen«.

Endvidere har klubben udsendt en ny medlemsfortegnelse og 2 numre af bladet »Klub Nyt«.

I H a n d e l s k l u b b e n

har der været afholdt følgende arrangementer:

A. Møder med foredrag:

De herrers kontorchefer E. Carstens og Jørgen Paldam, henholdsvis Industrirådet og Arbejdernes Erhvervsråd, indledte en diskussion om: Fremtidslinier for dansk Eksportpolitik.

Gæsteforelæsning af professor Julius Hirsch over emnet: Nyere udviklings-tendenser indenfor handelen.

Flemming B. Muus causerede over: Om Danske og danske chancer i Sydafrika.

Ingeniør Erik Schou fra Schou Ravnholm A/S talte om: Forstår De at spille på Deres Regnskabsinstrument? eller nærmere præciseret: Kan de interne regnskabs-systemer medvirke til at forøge produktiviteten?

En erhvervsgeograf ser på Sydamerika, ved docent, dr. phil. Aage Aagesen.

Docent, dr. phil. Z. D. Lando m. fl. causerede over indtryk fra rejsen til Jugoslavien: Som handelsmissionær i et frigjort folkedemokrati.

Rundbordsmøde med Handelsvidenskabelig Reklameklub: Kan grossisten undværes?

B. Fabriksbesøg:

hos strømpefabrikken i Nærum: Scandinavian American Nylon-Hosiery Company.

C. Der er i årets løb udsendt nyhedsbreve til medlemmerne og en del interesserede udenfor foreningen. Endvidere er udsendt en udførlig medlemsliste, og foreningen tæller i dag ca. 335 medlemmer. Endvidere har vi til alle medlemmer udsendt et spørgeskema bl. a. for at høre medlemmernes syn på foreningens arbejde, og der indkom ca. 40 besvarelser.

På generalforsamlingen valgtes følgende bestyrelse:

Formand: afdelingschef B. Steen-Johnsen,

Sekretærer: prokurist H. Eriksson og eksportchef Bent Nordentoft,

Kasserer: kontorchef H. Musaeus,

hvertil kommer yderligere et medlem fra de nye dimittender.

D e e r h v e r v s ø k o n o m i s k e F o r e n i n g e r s F æ l l e s r å d

afholdt den 20. september sit ordinære rådsmøde, hvor man bl. a. havde en uformel drøftelse af en eventuel sammenslutning af alle klubber. Der udsendtes i den anledning spørgeskemaer til klubberne for indsamling af oplysninger.

Den 22. november talte generaldirektør M. Terkelsen om »D.S.B. i søgelyset« med indbudte fra andre transporterhverv. Dette fællesmøde blev radiotransmitteret. Fhv. minister Hassing-Jørgensen talte den 6. december om »Spekulation«. Fællesmødet var arrangeret af Studieklubben.

Rådsmøde og koordineringsmøde om forårssemestret blev afholdt den 23. januar.

Forsikringsklubben arrangerede fællesmødet »Er sælgeren et rovdyr?« den 6. maj. Indleder var prof. Max Kjær Hansen, og andre talere var bl. a.

formanden for forbrugerrådet, fru Lis Groes, og forfatter, cand. jur. Bruun Rasmussen. Også dette møde blev radiotransmitteret.

Den 24. juni var 10-års dagen for Fællesrådets stiftelse, og registreringen i foreningsregistret blev den 27. juni forlænget for 10 år.

De Studerendes Råd.

Valget fandt sted i dagene 29.-31. oktober. Ved det første rådsmøde af lagde afgående formand, Kaj Verner Slot, beretning for det forløbne år, hvorefter det nye råd konstituerede sig. Forretningsudvalget fik følgende sammensætning:

Formand: Christen Føns Knudsen.
 Næstformand: Jørgen Lund-Jacobsen.
 Sekretær: Sven Uffe Pedersen.
 Kasserer: Børge Andresen.
 Tom Sparre Enger.

Iøvrigt blev der ifølge de nye vedtægter nedsat følgende udvalg: bogudvalg, studieudvalg, festudvalg, foredragsudvalg, AIESEC-udvalg, erhvervsudvalg, modtagelsesudvalg, presse- og redaktionsudvalg.

Rådsperiodens første måneder var præget af forberedelserne til AIESEC-kongressen og de opgaver, som iøvrigt var planlagt det i dets egenskab af præsidiekomité indenfor denne internationale organisation. Rådet havde repræsentanter på den nordiske AIESEC-konference i Stockholm 9.-11. november og repræsenterede AIESEC på IAESTE-kongressen i Delft 4.-11. januar.

Den årlige AIESEC-kongres fandt sted i dagene 19.-25. marts med deltagelse af ca. 50 delegerede og observatører fra tilsvarende lærestalter i 12 forskellige lande. De Studerendes Råd udtrykker sin taknemmelighed overfor følgende firmaer og institutioner, som velvilligt gav deres støtte til kongressens afholdelse:

Carlsberg Bryggerierne.
 Aktieselskabet De Danske Spritfabrikker.
 Den Danske Landmandsbank.
 Det Danske Petroleums Aktieselskab.
 Det Kongelige Teater.
 Grosserer-Societetets Komité.
 Gutenberghus.
 Københavns Rådhus.
 A/S Tuborgs Bryggerier.

Rådets kontor har iøvrigt fortsat drevet de forskellige virksomheder til nytte for de studerende, såsom kommissionssalg af brugte lærebøger, fællesindkøb af nye bøger, fremstilling af kompendier (i år udgivet to nye: en

erhvervsbeskrivelse og en årstalsliste til erhvervshistorie), duplikering af studiekredsopgaver, fremskaffelser af koncert- og teaterbilletter til reducerede priser samt billige abonnementer på fagblade.

Rådet forsyner de studerendes dagligstue, »Minimum«, med landets førende dagblade. Endvidere udgives bladet »stud. merc.«, som er gratis for samtlige studerende, i et oplag på 3.000. Redaktør er cand. polit. H. J. Lembourn H.A.

I vintermånederne arrangeredes der med stor tilslutning et taleteknisk kursus ved forstanderen for Taleteknisk Institut Lars Pedersen.

Indenfor praktikantudvekslingen, som er hovedformålet med samarbejdet gennem AIESEC, er der i den forløbne periode sket en stor udvikling. Der har her i landet været beskæftiget 47 udenlandske handelsstuderende, fordelt på følgende måde: Frankrig 20, Tyskland 9, Finland 6, Belgien 4, England 3, Østrig 3, Norge 1, Schweiz 1.

56 af skolens studerende har på tilsvarende måde været beskæftiget i udenlandske firmaer, fordelt på følgende måde: Frankrig 20, Tyskland 12, Finland 9, Belgien 6, Østrig 4, England 2, Sverige 2 og Norge 1.

De danske firmaer, som gennem De Studerendes Råd har modtaget udenlandske praktikanter, findes nævnt under Handelshøjskolens beretning om volontørtjenesten. De Studerendes Råd udtrykker sin taknemmelighed overfor disse firmaer, som ved ansættelse af udenlandske praktikanter har gjort det muligt at sende danske studerende til tilsvarende ansættelser i udlandet.

DE ENKELTE STUDIER

Studerende.

Handelshøjskolen besøgte i 1951/52 af ialt 2511 studerende og deltagere mod 2571 i 1950/51, der fordeler sig som følger:

Dagstudierne	375	mod 389
Specialstudierne og H.A.-studiet om aftenen	1392	» 1441
Sprogstudierne	744	» 741
	Ialt 2511	» 2571

I efterårssemestret 2431 mod 2482 sidste år.

I forårssemestret 2030 » 2176 » »

Antallet af studerende og deltagere under de forskellige studier var som følger:

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM, dagstudiet

Studerende.

Efterårssemestret 229

Forårssemestret 153

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM, aftenstudiet

Studerende.

Efterårssemestret 120

Forårssemestret 73

Deltagere.

Efterårssemestret 0

Forårssemestret 2

ERHVERVSØKONOMISKE SPECIALSTUDIER

1. Del af Diplomprøven:

Studerende.

Efterårssemestret 577

Forårssemestret 497

Deltagere.

Efterårssemestret 9

Forårssemestret 7

2. Del af Diplomprøven:

Bankvæsen:

Studerende.

Efterårssemestret 11

Forårssemestret 11

Deltagere.

Efterårssemestret 0

Forårssemestret 0

Forsikring:	
Studerende.	
Efterårssemestret	12
Forårssemestret	11
Deltagere.	
Efterårssemestret	0
Forårssemestret	2
Regnskabsvæsen:	
Studerende.	
Efterårssemestret	290
Forårssemestret	274
Deltagere.	
Efterårssemestret	6
Forårssemestret	6
Revision:	
Studerende.	
Efterårssemestret	112
Forårssemestret	106
Deltagere.	
Efterårssemestret	1
Forårssemestret	3
Salgsorganisation og Reklame:	
Studerende.	
Efterårssemestret	83
Forårssemestret	72
Deltagere.	
Efterårssemestret	5
Forårssemestret	2
Udenrigshandel:	
Studerende.	
Efterårssemestret	89
Forårssemestret	73
Deltagere.	
Efterårssemestret	2
Forårssemestret	2
HANDELSVIDENSKABELIG KANDIDATEKSAMEN	
Studerende.	
Efterårssemestret	6
Forårssemestret	6
DEN TRESPROGLIGE KORRESPONDENTPRØVE	
Studerende.	
Efterårssemestret	140
Forårssemestret	132

DEN EENSPROGLIGE KORRESPONDENTPRØVE

Studerende.	
Efterårssemestret	537
Forårssemestret	448

FORBEREDELSE TIL TRANSLATØREKSAMEN

Studerende.	
Efterårssemestret	91
Forårssemestret	82
Deltagere.	
Efterårssemestret	1
Forårssemestret	1

FORBEREDELSE TIL SPANSKPRØVEN

Studerende.	
Efterårssemestret	77
Forårssemestret	51

PORTUGISISK

Studerende.	
Efterårssemestret	10
Forårssemestret	8

UNDERVISNING AF HANDELSSKOLELÆRERE

Deltagere.	
Efterårssemestret	25
Forårssemestret	8

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM

Dagstudiet.

I efterårssemestret 1951 blev der optaget 88 nye studerende.

Til afgangsprøven fra det almene erhvervsøkonomiske studium, der afholdtes i marts/april 1952, indstillede sig 70 studerende, hvoraf 54 bestod eksamen. (Heraf bestod 1 ved sygeeksamen i oktober 1952.)

Til prøverne i sprog, der afholdtes ved udgangen af 4. semester, indstillede sig 46 danske studerende til engelsk (hvoraf 31 som andet sprog havde valgt tysk, 1 spansk og 14 fransk, og endelig indstillede 1, der havde valgt tysk som andet sprog, sig i fransk, og 1, der valgte fransk, indstillede sig desuden i spansk). 7 norske studerende, som i 1951 havde indstillet sig til engelsk, indstillede sig i 4. semester til fransk.

15 norske studerende på 2. semester indstillede sig til engelsk og 11 af disse tillige i tysk.

Til den i studieplanen fastsatte 2 måneders volontørtjeneste for de studerende, der ikke inden deres optagelse på Handelshøjskolen har været i praktisk, samt til praktikantttjeneste for udlændinge har efterfølgende firmaer taget imod studerende i sommerferien:

Telefon Fabrik Automatic A/S, København.
 Berlingske Tidende, København.
 Carlsberg Bryggerierne, København.
 Dansk Cementcentral, København.
 A/S Det Dansk-Franske Dampskibsselskab.
 A/S De danske Spritfabrikker, København.
 Det danske Staalvalseværk A/S, Frederiksværk.
 Det Danske Trælastkompagni A/S, København.
 Fog og Mørup A/S, København.
 A/S De Forenede Papirfabrikker, København.
 Frederikshavn Værft og Flydedok A/S, Frederikshavn.
 R. Færch A/S, Holstebro.
 Grosserer P. Goddik, København.
 A/S Galle & Jessen, København.
 Hellesens Enke & V. Ludvigsen Ltd., København.
 S. Houlberg A/S, København.
 Jernkontoret A/S, København.
 P. Juul Frederiksen, København.
 Jydsk Ilt- og Acetylngasfabrik, Horsens.
 A/S Holger Petersen, København.
 Lama A/S, Ørholm pr. Lyngby.
 Grosserer H. Lembcke, København.
 Lund & Rasmussen A/S, Helsingør.
 A/S Lyfa, København.
 Montana A/S, København.
 Moore & Mc. Cormack A/S, København.
 Forsikringsselskabet National, København.
 Johannes Neye, København.
 A/S Nordisk Solar Co., Kolding.
 Novitas A/S, København.
 Nyholm & Frederiksen, København.
 Panther-Sko, Dansk Læder- og Skotøjsindustri A/S, København.
 A/S Anton Petersen & Henius, København.
 Fabrikken Plastica A/S, København.
 Poul Rützou & Co. A/S, København.
 Auto Forretning Simo, København.
 A/S Singersgas, Aarhus.
 Bryggeriet Stjernen, København.
 Strange Hansen, Lyngby.

F. L. Smith, København.
 Thomas B. Thrige, Odense.
 A/S Trifolium, København.
 A/S Tuborgs Bryggerier, København.
 P. Wulff A/S, København.

Den væsentligste del af engagementerne er foretaget af De Studerendes Råds Praktikantudvalg. Resten af stillingerne har Handelshøjskolen og i visse tilfælde de studerende selv skaffet.

Som censorer ved afgangsprøven fra det almene erhvervsøkonomiske studium medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Direktør Bernh. Baaring H.A., disponent, cand. merc. Poul B. Christensen, departementschef, cand. polit. Einar Cohn, direktør, civilingeniør Svend Mansted H.D., direktør, cand. polit. Poul Norsman H.D., kontorchef, cand. polit. fru Rigmor Skade og lektor, cand. polit. P. Sveistrup.

Nationaløkonomi med statistik: Kontorchef, cand. polit. Hans P. Gøtrik, professor, dr. phil. A. Hjorth Hald, direktør, cand. polit. Kjeld Johansen og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

Erhvervsret: Professor, dr. jur. Stig Juul og vekselerer, cand. jur. Flemming G. Wulff.

Engelsk: Mag. art. H. Kossmann og kontorchef Karl Olsen.

Tysk: Undervisningsinspektør, dr. phil. A. Højberg Christensen og kontorchef, translator, cand. jur. H. Friis Møller.

Fransk: Lektor N. Chr. Nielsen og direktør K. Sonne-Hansen.

Spansk: Direktør, konsul H. V. Boye og translator, dr. phil. Carl Bratli.

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM

Aftenstudiet.

I 1951/52 var der en tilgang af 43 nye studerende.

Til 1. del af afgangsprøven fra det almene erhvervsøkonomiske studium som aftenstudium, der afholdtes i januar 1952, indstillede der sig 34 studerende, hvoraf 24 bestod eksamen. Til 2. del, som afholdtes i marts/april 1952, indstillede der sig 13, hvoraf 9 bestod eksamen.

Som censorer ved 1. del af afgangsprøven fra H.A.-studiet medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Direktør Bernh. Baaring H.A., disponent, cand. merc. Poul B. Christensen og lektor, cand. polit. P. Sveistrup.

Nationaløkonomi med statistik: Kontorchef, cand. polit. Hans P. Gøtrik, professor, dr. phil. A. Hjorth Hald, direktør, cand. polit. Kjeld Johansen og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

Erhvervsret: Prof., dr. jur. Stig Juul og retspræsident Kaj Mundt.

Som censorer ved 2. del af afgangsprøven fra det almene erhvervsøkonomiske studium medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Direktør Bernh. Baaring H.A., departementschef, cand. polit. Einar Cohn, direktør, civilingeniør Svend Mansted H.D., direktør, cand. polit. Poul Norsman H.D. og lektor, cand. polit. P. Sveistrup.

Nationaløkonomi: Kontorchef, cand. polit. Hans P. Gøtrik og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

ERHVERVSØKONOMISKE SPECIALSTUDIER

Til specialstudierne om aftenen var der i 1951/52 en tilgang af 281 nye studerende.

Til 1. del af diplomprøven, som er fælles for alle studerende, indstillede sig 233 studerende, hvoraf 165 bestod. Til 2. del af diplomprøven, hvor de studerende er fordelt på specialer, indstillede sig 208 studerende, hvoraf 108 bestod. Fordelingen på de forskellige specialer var:

	Indstillet	Bestået
Bankvæsen	6	6
Brandforsikring	4	4
Regnskabsvæsen	128	47
Salgsorganisation og reklame.....	34	18
Udenrigshandel	36	33

Som censorer ved 1. del af diplomprøven medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Disponent, cand. merc. Poul B. Christensen, kontorchef, cand. polit. Rigmor Skade og lektor, cand. polit. P. Sveistrup.

Nationaløkonomi: Docent, folketingsmand O. Himmelstrup og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

Erhvervsret: Departementschef, cand. jur. H. Jespersen, retspræsident Kaj Mundt og afdelingschef, cand. jur. P. Villadsen.

Statistik: Professor, dr. phil. A. Hjorth Hald og direktør, cand. polit. Kjeld Johansen.

Som censorer ved 2. del af diplomprøven medvirkede i:

Bankvæsen: Departementschef, cand. polit. Einar Cohn og underdirektør, cand. jur. R. Kæstel.

Brandforsikring: Direktør, civilingeniør Svend Brannow og direktør, civilingeniør Poul Serup.

Regnskabsvæsen: Kontorchef, cand. jur. C. Helkett, professor, dr. jur. Stig Juul, underdirektør, statsaut. revisor Svend Larsen, retspræsident Kaj Mundt og direktør Willy Schmidt H.A.

Salgsorganisation og reklame: Disponent, cand. merc. Poul B. Christensen, afdelingsdirektør Svend A. Holbæk og redaktør Roger Nielsen.
 Udenrigshandel: Departementschef, cand. polit. Einar Cohn, professor, dr. jur. Stig Juul og grosserer Hans Lund H.A.

DEN TRESPROGLIGE KORRESPONDENTPRØVE

I efterårssemestret 1951 blev der optaget 81 nye studerende.

Til den tresproglige korrespondentprøve indstillede sig 60 studerende, hvoraf 56 bestod.

Som censorer ved den tresproglige korrespondentprøve medvirkede i:

Engelsk: Prof., dr. phil. K. Grønbech og translator Paul Monrad.

Fransk: Civilingeniør Jean Eilertsen, direktør K. Sonne-Hansen og professor, dr. phil. Holger Sten.

Tysk: Undervisningsinspektør, dr. phil. A. Højberg Christensen og kontorchef, translator, cand. jur. H. Friis Møller.

Spansk: Direktør, konsul H. V. Boye og translator, dr. phil. Carl Bratli.

Dansk, engelsk og tysk stenografi samt maskinskrivning: Kontorchef, translator fru Ester Brinch.

Bogføring: Underdirektør, statsaut. revisor Svend Larsen.

Erhvervsret: Retspræsident Kaj Mundt og afdelingschef, cand. jur. P. Villadsen.

FORBEREDELSEN TIL DEN EENSPROGLIGE KORRESPONDENTPRØVE

I 1951/52 var der en tilgang af 321 nye studerende.

Til korrespondentprøven indstillede sig ialt 190 studerende, hvoraf 133 bestod.

Under e n g e l s k blev der optaget 215 nye studerende, under f r a n s k 56, under s p a n s k 10 og under t y s k 40 nye studerende.

Til korrespondentprøven i e n g e l s k indstillede sig 121 studerende, hvoraf 84 bestod.

Til korrespondentprøven i f r a n s k indstillede sig 39 studerende, hvoraf 26 bestod.

Til korrespondentprøven i s p a n s k indstillede sig 6 studerende, hvoraf 4 bestod.

Til korrespondentprøven i t y s k indstillede sig 24 studerende, hvoraf 19 bestod.

Som censorer ved den eensproglige korrespondentprøve medvirkede i:

Engelsk: Mag. art. H. Kossmann, translator Paul Monrad, lektor F. T. Mouridsen og kontorchef Richard Riim.

Fransk: Direktør K. Sonne-Hansen og professor, dr. phil. Holger Sten.

Spansk: Direktør, konsul H. V. Boye og translator, dr. phil. Carl Bratli.

Tysk: Undervisningsinspektør, dr. phil. A. Højberg Christensen og kontorchef, translator, cand. jur. H. Friis Møller.

FORBEREDELSEN TIL TRANSLATØREKSAMEN

Der var i 1951/52 en tilgang af 46 studerende.

Til translatøreksamen indstillede sig ialt 14 studerende, hvoraf 5 bestod.

Under engelsk blev der optaget 26 nye studerende, under fransk 8, under spansk 8 og under tysk 4 studerende.

Til translatøreksamen i engelsk indstillede sig 8 studerende, hvoraf 4 bestod.

Til translatøreksamen i fransk indstillede sig 1 studerende, der ikke bestod.

Til translatøreksamen i spansk indstillede sig 1 studerende, der bestod.

Til translatøreksamen i tysk indstillede sig 4 studerende, hvoraf ingen bestod.

I maj 1952 afholdtes prøve i retslære for de studerende i yngste translatørklasse. Prøven blev bestået af 11 studerende.

SPANSKPRØVEN

Under forberedelsen til spanskprøven blev der optaget 69 nye studerende.

Til spanskprøven indstillede sig 13 studerende, hvoraf 12 bestod.

Som censorer ved spanskprøven medvirkede direktør, konsul H. V. Boye og translatør, dr. phil. Carl Bratli.

PRØVEN I PORTUGISISK

Til prøven i portugisisk indstillede sig 4 studerende, hvoraf 3 bestod.

Som censorer ved denne prøve medvirkede grosserer Viggo H. Olsen og professor, dr. phil. Holger Sten.

UDDANNELSE AF HANDELSSKOLELÆRERE

I efterårssemestret 1951 afholdtes forelæsninger over handelsskolernes organisation og over didaktik for dem, der ønsker at forberede sig til faglærereksamen i handelsfag. Forelæsningerne holdtes af direktør for handelsskoleundervisningen, cand. mag. Osvald Larsen, og de afsluttedes med en prøve.

Udover disse forelæsninger har der i det forløbne år været afholdt øvelser i fonetik og grammatik i engelsk, fransk og tysk. Også denne undervisning blev afsluttet med prøver.

FORBEREDELSEN TIL DEN HANDELVIDENSKABELIGE
KANDIDATEKSAMEN

De 3 studerende, der siden efterårssemestret 1950 har forberedt sig til den handelsvidenskabelige kandidatexamen, har i forårssemestret 1952 afleveret det til kandidatexamen krævede skriftlige arbejde.

I efterårssemestret 1951 blev der optaget 3 nye studerende.

EKSAMINER

Følgende bestod afgangsprøven fra det almene erhvervsøkonomiske studium (dagstudium):

Brækken, Edvin	mg
Børresen, Øistein	mg+
Christensen, Niels	g+
Christoffersen, Karl	mg
Didriksen, Gunnar	mg+
Diena, Corrado	g+
Drejer, Erik	g+
Faber, Harald	mg+
Frederiksen, Erik	mg+
Frederiksen, Knud	mg
Færch, Stener	g+
Gleditsch, Rolf	g+
Grussendorff, Inge	mg+
Gundersen, Kjell	mg+
Halvorsen, Henning Sverre	mg
Halvorsen, Thorvald	mg+
Hansen, Hans Jørgen	mg+
Hansen, Preben Wederking	g+
Høeg, Knut	g+
Ismar, Karl	mg+
Jensen, Andrew	g+
Juhl, Henning	mg+
Juul, Preben	mg+
Jørgensen, Aksel	g+
Kvalvaag, Bjørn	g+
Lindholm, Ib	mg+
Lindö, Kåre	g+
Liverud, John	mg+
Madsen, Eigil Ravnholt	mg+
Mo, Jan	g+
Møgelvang, Bent	g+
Neergaard, Hans	g+
Nielsen, Gert	mg
Nielsen, Jørgen Stecher	mg+
Nielsen, Niels Erik Hyldgaard	mg
Osborg, Per	g+
Petersen, Erling	g+

Petersen, Harald	g+
Petersen, Leif	mg÷
Petersen, Robert Sloth	mg÷
Piper, Claes	g+
Poulsen, Ernst	mg÷
Ramstad, Odd-Arne	mg÷
Sassarsson, Erik	mg÷
Sjøstedt, Bent	mg÷
Skøien, Rolf	mg÷
Slipsager, Frode	mg
Slot, Kaj Verner	g+
Sommerseth, Gunnar	mg÷
Svendsen, Egil Rikter	mg÷
Thingvold, Rolf	g+
Vala, Karl Adolf	g+
Wold, Knut	g+
Voll, Lars	mg

(Aftenstudium)

Busk, Hans	g+
Carstensen, Hans-Otto	mg÷
Due-Nielsen, Frede	mg÷
Esbensen, Finn	g+
Mohr, Peer	g+
Monies, Leif	g+
Naur, Ib	g+
Press, Per	g+
Vidar, Bjørn	mg÷

Følgende bestod diplomprøven:

Bankvæsen:

Busk, Jens	g+
Christiansen, Kaj	mg
Hansen, Erling	mg
Helms, Jørgen	mg
Jørgensen, Ebbe Gorm	ug÷
Weber, Finn	g+

Brandforsikring:

Andersen, Gunnar	mg÷
Andersen, Jørgen	mg+
Lærke, Erik	mg
Unger, Jørgen	mg÷

Regnskabsvæsen:

Ambak, Henry	mg÷
Arp, Kaj	g+
Aschenbrenner, Emil	g+
Bakke-Nielsen, Willy	g+
Bernsen, Svend Aage	g+
Bom, Helge	mg
Bratholm, Arne	mg
Bruun-Pedersen, Egon	g+
Burchardt, Otto	mg
Esbensen, Mogens	g+
Grende, Erling	mg÷
Hansen, Henning	mg÷
Herluf, Jørgen	g+
Hundahl, Richard	g+
Ingvordsen, Per	g+
Jensen, Anker Løderup	g+
Jensen, Arne Winther	mg
Jensen, Preben Buus	g+
Jensen, Poul Erik	g+
Juhl, Erik	mg÷
Juhlert, Franklin	mg÷
Jørgensen, Børge From	g+
Jørgensen, Hans Kurt	mg
Krouel, Frederik	mg÷
Larsen, Fritz	g+
Larsen, Ruth	mg÷
Meyerheim, Claus	mg
Nielsen, Harald	mg÷
Nielsen, Svend Aage	mg÷
Nikolajsen, Karl Heine	mg÷
Olsen, Carl	mg
Olsen, Kaj	mg÷
Olsen, Thorkild	mg÷
Petersen, Gunner	g+
Petersen, Jan Isbrandt	mg÷
Pedersen, Robert	g+
Qvistgaard, Erik Stampe	g+
Rath, Holger	mg÷
Reichardt, Henning	mg÷
Rosenkrantz, Theil Erik	mg÷
Schacht, Karl Peter	mg÷
Schmidt, Per	g+

Skjevestad, Thorbjørn	g+
Søndergaard, Thorkild Gramstrup	mg÷
Sørensen, Henning	g+
Westh, Ove	g+
Worre, Zakken	mg÷

Salgsorganisation og reklame:

Andersen, Vagn	g+
Carlsen, Børge Munch	g+
Enderud, Carl-Ludvig	mg÷
Gading, Finn Just	g+
Guldbeck, Jørgen	mg÷
Hansen, John	g+
Jacobsen, Ole Jacob	g+
Johansen, Børge	mg÷
Kjeldgaard-Pedersen, Elise	mg÷
Kristensen, Børge Hove	g+
Kruse, Jørgen	mg÷
Krøyer, Ib	g+
Linde, Jørn	mg÷
Moslund, Iver	g+
Nielsen, Tage	mg÷
Nordskar, Jørgen	mg+
Schrøder, Jørgen	mg÷
Sørensen, Arne Munch	g+

Udenrigshandel:

Arntsen, Karl Edvard	mg÷
Boel, Erik	mg÷
Brøndorf, Walther	g+
Fabricius, Knud	mg÷
Fauring, Dora	g+
Frølich, Poul	g+
Gelvan, Ivar	mg÷
Hansen, Werner Ratje	mg÷
Heidemann, Erik	mg÷
Høfde, Ejvind	g+
Høj, Poul	g+
Jensen, Georg	mg÷
Johansen, Ebbe	mg÷
Johnsen, Barbara	mg÷
Karlsen, Kai Meyer	mg÷
Klein, Erik	mg÷
Kongstad, Per	ug÷

Koppel, Holger	mg÷
Lehmann-Andersen, Willy	g+
Linde, Bent	g+
Madsen, Poul	mg
Magnusson, Mogens	g+
Munck, Kaj	g+
Nimb, Erling	mg÷
Olsen, Kai	g+
Ravnsnæs, Mogens	mg
Rosenstand-Larsen, Per	g+
Stougaard-Andresen, Chr.	g+
Svendsen, Erik	g+
Sørensen, Poul Høgstedt	mg÷
Sørensen, Tage	g+
Westphall, Ib	mg÷
Wiberg, Bengt	mg+

Revisoreksamen:

Ved den teoretiske del af revisoreksamen (afholdt af Handelsministeriet foråret 1952) bestod følgende, der i forvejen havde diplomprøven i regnskabsvæsen, prøven i revisionsteknik:

Andersen, Christian
 Bang-Nielsen, Jens
 Bøge, Henning Axel
 Flade, Frederik Karl
 Hansen, Børge Gram
 Hussing, Hans Arne
 Rasmussen, Gunnar
 Rein, Thorvald Gustav
 Schmidt, Johan Abildgaard
 Stummann, Villy
 Svensson, Børge
 Søe, Gunnar
 Wessel, Vagn Viggo

Den praktiske del af prøven for statsautoriserede revisorer (afholdt af Handelsministeriet 1951/52) blev bestået af følgende, der i forvejen havde diplomprøven i regnskabsvæsen:

Dühring, Frode Julius
 Jacobsen-Friis, Gerhard
 Larsen, Malthe Hovmann
 Ohlmann, Jørgen
 Pedersen, Bjarne
 Pliniussen, Vagn Erik

Følgende bestod den tresproglige korrespondentprøve:

Adelsten, Ruth	mg
Andresen, Gitte	mg+
Balslev, Inge	mg+
Bojsen-Møller, Geské	mg+
Bredkjær, Ruth	mg
Brohm, Lis	mg
Brusch, Else	mg+
Christensen, Annelise	mg
Christensen, Birte	mg+
Christensen, Doris	mg+
Christensen, Lis Krag	g+
Friis, Kirsten	mg+
Frost, Kirsten	mg
Gedsted, Birte	mg+
Gormsen, Inge	mg+
Graversen, Else	g+
Gulmann, Vibeke	g+
Hansen, Erika	mg+
Henningsen, Grete	mg
Henriksen, Tove	mg+
Iisager, Ellen	ug+
Jacobsen, Hanne	mg+
Jacobsen, Inge	mg
Jensen, Hella Odds	mg
Jersild, Dorte	mg+
Jervelund, Anne-Lise	g+
Johnsen, Merete	ug+
Juhl, Ellen	mg
Kjeldskov, Marianne	mg
Knudsen, Anne-Luise	mg+
Larsen, Birthe	mg
Larsson, Anna-Lisa	g+
Lerche, Hanne	g+
Lindegaard, Karen	mg
Lund, Hanne	mg+
Lund, Jytte	mg+
Madsen, Poul Evald	mg+
Mannesmann, Solveig	mg+
Minzly, Natum	mg
Mose, Hanne	mg
Nielsen, Kirsten Wittenkamp	mg+
Nielsen, Lisa	mg+

Olesen, Birgit Burhøj	mg÷
Olsen, Lise	mg
Pedersen, Hanne Rode	g+
Rasmussen, Aase Højby	mg÷
Rasmussen, Inge Margit	mg÷
Rørsgaard, Grete	mg
Skov, Birte	g+
Stjernebye, Jytte	g+
Strøm, Annelise	g+
Sundstrup, Gunhild	mg÷
Thomsen, Else	g+
Thon, Ingrid	g+
Windfeldt, Karen	mg÷
Witt, Ingrid	mg+

Følgende bestod den eensproglige korrespondentprøve:

Engelsk:

Amming, Jarl	mg
Andersen, Ib	mg
Andersen, Jytte	mg
Andersen, Tove	mg÷
Andersen, Vagn Erik	mg÷
Andreasen, Vibeke	mg
Bak, Birte	mg÷
Bauch, Kaj Aage	mg
Bertelsen, Inger	mg÷
Bech, Aase Lene	mg
Bindner, Kay	mg
Birk-Møller, Robert	mg÷
Birkeland, Vagn	mg
Bøje-Laursen, Knud	mg÷
Bruun, Carl Henrik	mg÷
Bruun, Inger	mg+
Christensen, Eyvind	mg÷
Christensen, Margrethe Trap	mg
Christensen, Vagn	mg÷
Døssing, Aase	ug÷
Falkenstein, Jørgen	ug÷
Fechtenburg, Jytte	mg÷
Friis, Mogens	mg+
Gantriis, Else	ug÷
Gregart, Knud Aage	mg÷
Gunvald, Ib	mg

Gutmann, Lilian	mg
Hansen, Bent	mg+
Hansen, Hugo Falck	mg+
Hansen, Ingrid Erhardi	mg
Hilsøe, Jonna	mg
Holsøe, Bent	ug+
Jacobsen, Inge	mg+
Jensen, Aksel	mg
Jensen, Ellen	mg+
Jensen, John	mg
Jensen, Jytta	mg
Jørgensen, Alice	mg+
Jørgensen, Arne	mg+
Jørgensen, Ejnar Ingemann	mg+
Jørgensen, Inga	mg+
Juhl, Birthe	mg
Knudsen, Merri	mg+
Kofoed, Erik	mg+
Kolbiørn, Inge	mg
Kragh, Grethe	mg
Langhof, Kirsten	mg+
Larsen, Else	mg
Larsen, John Birger	mg
Lauridsen, Isa	mg
Lockenwitz, Kirsten	ug+
Lohne, Knut	mg+
Lund, Dorrit	mg+
Madsen, Henny	mg+
Marott, Orla	mg+
Nelmark, Grethe	mg
Nielsen, Birthe	mg
Nielsen, Else	mg+
Nielsen, Inge	ug+
Nyvang, Agnes	mg
Olesen, Henny	mg+
Olesen, Kirsten	mg+
Olsen, Karen	mg
Pomperin, Henning	mg+
Petersen, Bodil	mg
Pedersen, Kirsten	mg
Ploug, Knud	mg
Præstegaard, Kjeld	mg+
Rasmussen, Eva Demant	mg

Rasmussen, Grethe	ug÷
Ringberg, Ole	mg
Røjkjær, Inge	mg÷
Schultz, Jonna	mg÷
Simonsen, Ove	mg÷
Søndergaard, Inge	mg÷
Sørensen, Gudrun	mg
Sørensen, Karen Margrethe	mg+
Tersløw, Ole	mg
Thorsen, Ib	mg
Wentzel, Inge	mg
Wersner, Poul	mg
Woldfrom, Mona	mg+
Volfhagen, Birte	mg÷
Vollmers, Lissie	mg

Fransk:

Andersen, Birthe	mg+
Andersen, Else	mg
Andersen, Lizzie	mg
Bendsen, Tove	mg
Blus-Pedersen, Asta	mg+
Christensen, Ida	mg
Clausen, Lissa Smidt	mg
Fjelsted, Lise	mg+
Friis-Nielsen, Henrik	mg÷
Gjaldbæk, Inge	mg÷
Hansen, Annelise	mg
Juul, Hans Kurt	mg÷
Larsen, Kirsten	mg
Larsen, Kurt Cornelius	mg÷
Lassen, Bente	mg÷
Nielsen, Lis	mg+
Nielsen, Poul	mg+
Paustian, Kirsten	mg÷
Pedersen, Børge Damgård	mg÷
Rasmussen, Anni	mg
Rasmussen, Hanne	mg÷
Riemer, Bent	mg÷
Rosengreen, Margrethe	mg÷
Thøfner, Egon	ug÷
Vett-Jansen, Grete	mg÷
Wilhelmsen, Edith	mg

Spansk:

Jarnum, Vibeke	mg+
Jørgensen, Holger	mg
Skovbo, Gunnar	mg
Sundgaard, Ricardo	mg+

Tysk:

Andersen, Esther	mg
Beuck, Elisabeth	mg+
Bundgaard, Tage	mg+
Cederberg, Edla	mg
Christensen, Hans Christian	mg
Hendeles, Mona	mg+
Holm, Gertrud	mg
Jørgensen, Tove	mg
Kristensen, Inger	mg+
Lorentzen, Ingeborg	mg
Ludvigsen, Lilli	ug+
Müller, Ingeborg	mg+
Nielsen, Liss	mg
Poulsen, Karen Stryhn	mg+
Raunsholt, Ingrid	mg
Sørensen, Gudrun	mg+
Sørensen, Jytte Strandby	mg+
Sørensen, Ole	mg
Voigt, Willy	mg+

Følgende bestod spansk prøven:

Andersen, Esther	mg+
Andersen, Poul	mg
Bruun-Pedersen, Inger Margrethe	mg+
Frederiksen, Ebbe Gøtzsche	mg+
Hansen, Gyda	mg+
Jørgensen, Eva	ug+
Kristiansen, Kurt	g+
Langhorn, Fritz	mg+
Nielsen, Edith	mg
Petersen, Jørgen	mg
Schmidt, Esther Marie	mg+
Trolle-Christensen, Svend Aage	ug+

Følgende bestod prøven i portugisisk:

Hansen, Hugo Falck	mg+
Johansson, Henning	mg
Pedersen, Børge	mg+

LITTERÆRE ARBEJDER

AF HANDELSHØJSKOLENS LÆRERE AUGUST 1951—JULI 1952

Professorer.

Kjær Hansen, Max, dr.

- Afsætningsøkonomi bd. 2. Kbh. 1951. 215 s.
Driftsøkonomiens stilling og problemer ved de nordiske handelshøjskoler (Det danske marked 1951, nr. 4, s. 193—99)
Erfaringer fra arbejdet med gennemførelse af efterspørgselsanalyser (sammesteds 1952, nr. 1, s. 2—17)

Kobbernagel, Jan

- Kodakdoktrinen — diskussionsindlæg (NIR Nordiskt immaterielt rättsskydd 1952, nr. 1, s. 33—34, 50—53)
Kodakdoktrinen (Det danske marked 1951, nr. 4, s. 200—09)
Nogle bemærkninger om faget international handelsret (Handelsvidenskabeligt tidsskrift 1951, nr. 89/90, s. 167—76)
Artikler i Assurandøren og Dansk forsikringstidende om diplomstudiet i forsikring.

Nyboe Andersen, P., dr. oecón.

- Nationaløkonomi. Kbh. 1952. 431 s. (s. m. Bjarke Fog og Poul Winding)
Rentens afhængighed af formueobjekters egenskaber (Axel Nielsen til minde. Kbh. 1951, s. 138—52)
Danmarks betalingsbalance (Økonomisk revy, Sth. 1952, nr. 1, s. 42—48)
Ränteteori (Økonomisk tidsskrift, Sth. 1952, nr. 2, s. 121—25)
Udviklingslinier inden for nationaløkonomien (Handelshøjskolens beretning 1950/51, s. 7—16)

Docenter.

Aagesen, Aage, dr. phil.

- Geografi for handelsskoler. 2. udg. Kbh. 1951. 212 s. (s. m. J. Humlum) (red.) Gyldendals verdensatlas. Kbh. 1951. Bd. 1—2.
Geographical studies on Esbjerg, the port of Western Denmark (Comptes rendus du Congrès international de géographie, Lisbonne 1949. Lisbonne 1951. 8 s.)

Immigration til Sydamerika. En folkevandring i vor tid (Det danske marked 1952, nr. 2, s. 97—109)

Bytyper i Sydamerika (Kulturgeografi 1952, august, s. 49—54)

Industrialiseringen i Argentina (Handelsvidenskabeligt tidsskrift 1952, nr. 91/92, s. 22—41)

Alkjær, Ejler

Detailhandelens beliggenhedsproblemer (Det danske marked 1951, nr. 3, s. 136—46)

Den danske presses seneste oplagsudvikling (sammesteds 1951, nr. 4, s. 228—33)

Industriens beliggenhedsproblemer (Dansk teknisk tidsskrift 1951, s. 190—216)

Hansen, Palle

(red.) Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952. 1000 s.

Årsoverskudets beregning (Håndbog i regnskabsvæsen, s. 139—67)

Analyse af årsregnskabet (sammesteds s. 433—58)

Høybye, Poul, dr. phil.

Fransk grammatik. 2. udg. Kbh. 1951. 144 s.

Fransk øvelsesbog. 2. udg. Kbh. 1951. 80 s.

Lando, Z. D., dr.

Portugals aktuelle erhvervsproblemer, Portugals udenrigshandel og Portugal som Danmarks handelspartner (Portugal som handelspartner af Z. D. Lando under medvirken af en del studerende, duplikeret, udg. af Eksportinstituttet. Kbh. 1951, s. 1—68)

Messens salgsfremmende betydning (Tale ved åbning af International messe 1952, duplikeret, udg. af Eksportinstituttet. 5 s.)

Indiens sociale og erhvervmæssige problemer (Handelsvidenskabeligt tidsskrift 1951, nr. 89/90, s. 177—92)

L e k t o r e r.

Banke, Niels, underdirektør, cand. polit.

Konjunkturer og kriser. Kbh. 1951. 444 s. (s. m. Poul Winding)

Omkostningskontrol i amerikansk erhvervsliv (Revision og regnskabsvæsen 1951, nr. 11, s. 297—306)

Fog, Bjarke, cand. polit.

Nationaløkonomi. Kbh. 1952. 431 s. (s. m. P. Nyboe Andersen og Poul Winding)

Danmarks økonomiske situation 1951. Udg. af Folkeuniversitetsudvalget. Kbh. 1951. 16 s.

Driftsøkonomi for praksis (Nationaløkonomisk tidsskrift 1952, nr. 1/2, s. 69—74)

Prislovsdebatten — et drastisk lovforslag (Morgenavisen, Bergen, 14. juni 1952)

Jensen, K. G. H.D., statsaut. revisor

Bogføringsmetoder (Palle Hansen: Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952, s. 71—99)

Loff, O., cand. merc.

Opgaver i driftsøkonomi. Kbh. 1952. 72 s. (s. m. Jens J. Lund)

Konti og kontoplaner (Palle Hansen: Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952, s. 27—69)

Egenkapital (sammesteds s. 393—432)

Møller, Kristian, direktør, cand. polit.

A/S De københavnske Forstæders Bank 1902—52. Kbh. 1952. 110 s.

Winding, Poul, cand. polit.

Konjunkturer og kriser. Kbh. 1951. 444 s. (s. m. Niels Banke)

Naionaløkonomi. Kbh. 1952. 431 s. (s. m. P. Nyboe Andersen og Bjarke Fog)

Sociallovgivningen (Borger i Danmark. Kbh. 1952, s. 79—97)

Erfolgsbeteiligung und Betriebsräte in Dänemark (Intereuropäische Konferenz für sozialen Frieden, Bulletin nr. 1. Düsseldorf 1952)

Den økonomiske udvikling i Sovjetunionen (Økonomi og politik 1951, nr. 4, s. 270—82)

Forlængelsen af den europæiske betalingsunion (sammesteds 1952, nr. 1, s. 13—20)

Nogle bemærkninger om sociale spændingsforhold med særligt henblik på udbyttedeling og bedriftsråd (Handelsvidenskabeligt tidsskrift 1951, nr. 91/92, s. 59—73)

Assistenter og lærere.

Andersen, Egon H.A. og *H.D.*

Omkostninger og deres regnskabsmæssige behandling (Palle Hansen: Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952, s. 565—90)

Afskrivninger (sammesteds s. 709—31)

Andersen, Svend, kontorchef, cand. polit.

Efterkrigstidens valutapolitik i nordisk belysning (Økonomi og politik 1951, s. 169—78)

Berthelsen, J. E. H.D., statsaut. revisor

Værdipapirer o. l. (Palle Hansen: Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952, s. 333—66)

Bov, Helge, cand. polit.

Butikksantal og butiksløjforhold i hovedstaden (Det danske marked 1952, nr. 1, s. 31—35)

Carlsson, Torben H.A. og H.D., prokurist

Regnskabsfunktionens organisation (Palle Hansen: Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952, s. 1—25)

Byg på øjets købelyst (Erhvervsliv 1952, nr. 4, s. 16—20)

Organiseret anvendelse af den sunde fornuft (sammesteds 1952, nr. 6, s. 11—13)

Systematisk arbejdsforenkling giver bedre resultater end impulsiv idé-skabelse (sammesteds 1952, nr. 7, s. 12—16 og 55)

Cortsen-Møller, H., civilingeniør

Brandfare og brandværn i tekstilindustrielle virksomheder (Nordisk tekstil tidsskrift 1952, januar og februar, 31 s.)

Haislund, Niels, cand. mag.

Engelsk begynderbog for voksne. 15. opl. Kbh. 1951. 164 s. (s. m. Ida Thagaard Jensen)

Hansen, Knud, cand. polit.

Forsikringsuddannelsen i U.S.A. (Dansk forsikringstidende 1952, s. 141—43)

Nye tendenser i den offentlige regulering af forsikring i U.S.A. (sammesteds 1952, s. 170—71)

15 års udvikling i dansk og amerikansk forsikring (sammesteds 1952, s. 210—11)

Hollensen, Frede, fuldmægtig, cand. polit.

Pengevæsenet (K. Vedel-Petersen: Danmarks statistik. 4. udg. Kbh. 1952, s. 350—402)

Jensen, Aage, kontorchef

Opgørelser ved betalingsstandsning (Palle Hansen: Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952, s. 483—98)

Madsen, Willy, statsaut. revisor

Andre specielle regnskabsopgørelser (Palle Hansen: Håndbog i regnskabsvæsen. Kbh. 1952, s. 499—514)

Nørregaard Rasmussen, P., lektor ved Københavns universitet, cand. oecon.

Om indkomstfordelingen og handlen mellem sektorerne (Handelsvidenskabeligt tidsskrift 1951, nr. 89/90, s. 142—66)

Træk af konjunkturudviklingen i 1951 (Det danske marked 1952, nr. 1, s. 36—47)

Om realindkomsten (Nationaløkonomisk tidsskrift 1952, s. 19—38)

Mere om planlægning for velfærd (Verdens gang, 1952, maj)

Förenta Staternas jordbruksskydd hinder för dansk dollarexport (Svensk utrikeshandel 1952, nr. 10, s. 8—10)

Rasmussen, Arne, cand. polit.

Monopolistisk konkurrence og workable competition. Kbh. 1952. 28 s. (duplikeret)

Priskonkurrence i detailhandelen (diskussionsindlæg i Det danske marked 1951, nr. 3, s. 154—58)

Teoretisk fastlæggelse af optimal pris og optimal reklame (sammesteds 1952, nr. 2, s. 85—96)

The determination of advertising expenditure (Journal of marketing 1951/52, nr. 4, s. 439—46)

Toke, Egil, forstander, translator

Bogføring (kolonnesystemet). Kbh. 1952. 163 s.

